รายงานการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๔๙
(สมัยสามัญ สมัยที่สอง)

วันพุธที่ ๒๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗

ฉบับสำนักการพิมพ์
ครั้งที่ ๓๕ ถึง ครั้งที่ ๕๓ (สมัยสามัญ สมัยที่สอง) เล่ม ๓ พ.ศ. ๒๔๗๗

สารบัญ

๒๕
กรงที่ ๔๗/๒๕๗๗ (ต่อ)

๑. เรื่องร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
บรรพ ๖ (ต่อ) ๑๕๗๐—๑๕๕๖

หน้า	บรรทัด	คำผิด	คำถูก
๓๕๓๓	๓๖	—	ตัดคำว่า “กล่าว ว่า” ออก ๑ คำ
๓๕๒๕	สุดท้าย	ถึง	ถึง
๒๕๒๖	สุดท้าย	ขุน	ขุน
๓๕๕๗	๗	ลิ้บ	ลิ้บ
๓๕๕๐	๒	แด่	แด่
๓๕๕๕	๕	มฤด	มฤดก
๓๕๕๖	๕	หลัด	หลัก
๓๕๕๙	๑๒	เหตุ	เหตุ
๓๕๗๕	๑๙	บติ	มติ
๓๕๗๖	๑๗	บัญาหา	บัญหา
๓๕๒๓	สุดท้าย	เหตุ	เหตุ
๓๕๓๐	๑๗	มฤด	มฤดก
๓๕๔๐	๑๕	กุกกด	บุกกด
๓๕๔๒	๕	ก็อ	ก็อ
๓๕๕๒	๑๗	บอก	นอก
๓๕๕๕	๑	ให้	ให้
๓๕๖๑	๑๑	ฏีแก	ฏีแก
๓๕๖๗	๑๔	รู	ดู

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๔๙/๒๔๗๗ (สามัญ) สมัยที่ ๒
(ประชุมวิสามัญ)

วันพุธที่ ๒๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗
ณพระที่นั่งอนันตสมาคม
เริ่มประชุมเวลา ๑๕.๑๒ นาฬิกา

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า วันนี้มีสมาชิกมาประชุม ๑๐๓ ท่าน เป็นองค์ประชุมแล้ว ขอให้พิจารณาประมวลแพ่งฯ บรรพ ๖ ต่อไป เมื่อวันนั้นเราได้พิจารณากันถึงมาตรา ๑๖ เพราะฉะนั้นวันนี้เริ่มแต่มาตรา ๑๗

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า สำหรับมาตรา ๑๗ นั้นในวรรค ๑ มีขีดเส้นใต้ในคำว่า "การที่ทายาทสละมฤดกนั้น ท่านว่ามีผลย้อนหลังไปถึงเวลาที่เจ้ามฤดกตาย" เพราะว่าเป็นวรรคที่กรรมาธิการได้เพิ่มขึ้นมาใหม่ ขอให้ขีดเส้นใต้

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า สำหรับมาตรา ๑๗ ในวรรคต้นที่ว่า "การที่ทายาทสละมฤดกนั้น มีผลย้อนหลังไปถึงเวลาที่เจ้ามฤดกตาย" ขอให้ขีดเส้นใต้ เพราะกรรมาธิการได้เพิ่มมาใหม่

ชุณวรลิษฐ์ครุณเวทย์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองคาย กล่าวว่า ไม่ได้ยินครับ

ท่าการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า สำหรับมาตรา ๑๖ วรรคต้น และบรรทัดต้น คำที่ว่า "การที่ทายาทสละมฤดกนั้นมีผลย้อนหลังไปถึงเวลาที่เจ้ามฤดกตาย" ขอให้ขีดเส้นใต้เสีย เพราะเป็นข้อความที่กรรมาธิการได้แก้ไข มาตรา ๑๗ ผ่านไป มาตรา ๑๗ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๑๘

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า มาตรา ๑๘ นั้น กรรมาธิการได้ประชุมปรึกษากันขอแก้ไขคำที่ว่า "ผู้ใดสละมฤดกมีพินัยกรรม" ขอแก้เป็น "ผู้รับพินัยกรรมคนใดสละมฤดก" ทั้งนี้เพื่อให้กินความกับมาตรา ๒๐ มีว่า "ถ้าทายาทโดยธรรมผู้ที่ได้สละมฤดกไม่มีผู้สืบสันดานที่จะรับมฤดกได้ หรือผู้รับพินัยกรรมได้สละมฤดก..." เพื่อที่จะให้กินความกัน ในข้อนี้ขอให้แก้เป็น "ผู้รับพินัยกรรมคนใดสละมฤดก"

ท่าการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า มาตรา ๑๘ ขีดคำว่า "ใด" ออก ถูกหรือไม่

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า มิได้ ขอแก้ "ผู้ใดสละมฤดกมีพินัยกรรม" เป็นว่า "ผู้รับพินัยกรรมคนใดสละมฤดก"

ท่าการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เป็นอันว่าคงไประหว่าง

"ผู้" กับ "ใด" ว่า "รับพินัยกรรม์คน" อ่านได้ความว่า "ผู้รับพินัยกรรม์คนใดสละมฤดก" ใช่หรือไม่

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ตอนท้ายต้องตัด "พินัยกรรม์" ออก อ่านได้ความว่า "ผู้รับพินัยกรรม์คนใดสละมฤดก" คำว่า "พินัยกรรม์" ขอตัดออกด้วย

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เป็นอันว่ามาตรา ๑๙ ในความตอนต้นขอเปลี่ยนถ้อยคำ อ่านได้ความว่า "ผู้รับพินัยกรรม์คนใดสละมฤดก" กรรมาธิการขอแก้ข้อความเช่นนั้น ผ่านไป มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ ผ่านไป สักษณะ ๒ มาตรา ๒๒ ผ่านไป มาตรา ๒๓ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๒๔ มีนายสวัสดิ์ฯ ขอแปรญัตติไว้

นายเนย สุจิมา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า นายสวัสดิ์ฯ ไม่ได้มา จะเรียนให้ทราบว่าขอให้ผ่านไปเท่านั้นเอง

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ผ่านไป มาตรา ๒๕

พ.อ. พระยาวิเศษสงหนาท ผู้แทนราษฎร จังหวัดนครนายก กล่าวว่า มาตรานี้ข้าพเจ้าได้แปรญัตติไว้ และข้าพเจ้าไม่ได้ถอนตามนั้นทีก แต่ฉะเพาะที่กรรมาธิการแก้ในตอนต้น ซึ่งกรรมาธิการได้แก้ไว้จากคำที่บอกว่า "เมื่อพระภิกษุนั้นจุดดิจากอาตมาภาพ" แก้เป็นว่า "เมื่อพระภิกษุนั้นถึงแก่ความตาย" ข้าพเจ้าเห็นว่าคำว่า "ถึงแก่ความตาย" ที่เราเข้าใจเป็นคำซึ่งไม่ค่อยจะเหมาะในการที่จะใช้ศัพท์สำหรับพระภิกษุ ทางราชการโดยมากก็เรียกว่า ถึงแก่มรณภาพ

ถ้าเรียกว่าจุดดับจากอาตมาภาพก็แปลว่าตายเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าขอแปรญัตติว่าในคำที่แก้นั้น ข้าพเจ้าอยากจะขอให้แก้เป็นว่า "มรณภาพ" ตามที่ทางราชการใช้มาแล้ว ขอให้แก้ความตอนนี้เป็น "มรณภาพ" นี้ข้าพเจ้าขอแปรญัตติฉะเพาะข้อนี้เสียก่อน ในข้อต่อไปข้าพเจ้าจะได้เรียนในภายหลัง

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ปัญหาเรื่องคำ ไม่ใช่ว่าใช้โดยศัพท์ภาษากฎหมาย เพราะเป็นปัญหาเกี่ยวกับด้วยทกฎหมายเท่านั้น ไม่ได้ใช้ "มรณภาพ" เลย ใช้ถึงแก่ความตายทั้งนั้น เช่นมาตรา ๖๕—๖๖ นั้น นี่ไม่ใช่หนังสือราชการต้องใช้เป็นด้วยทกฎหมายเพื่อให้ได้ผลตามกฎหมาย เพราะฉะนั้น กรรมาธิการจึงไม่ได้ใช้จุดดับจากมรณภาพ นี่เป็นบรรพ ๖ จึงได้ดำเนินตามกัน

พ.อ. พระยาวิเศษสงหนาท ผู้แทนราษฎร จังหวัดนครนายก กล่าวว่า ที่เรียนขอแปรญัตตินั้น เพราะเป็นภาษาที่ข้าพเจ้าเห็นว่าเราเข้าใจกันโดยมาก และพระภิกษุเราถือว่าเป็นผู้หนึ่งซึ่งควรจะใช้ถ้อยคำอย่างที่เรียกให้เป็นพิเศษหรือเคารพ เพราะฉะนั้นที่เรียกว่าตายทางราชการก็เรียกว่า ถึงแก่กรรมเป็นภาษาไทยซึ่งนิยมกันมา เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นว่าคำที่ว่า ถึงแก่ความตาย ไม่เหมาะในการใช้ในที่นี้แหละกฎหมายเองก็บัญญัติถ้อยคำโดยธรรมดา ก็เกี่ยวภาษา

สามัญที่เรานิยมใช้กันนั่นเอง กฎหมายจะบัญญัติให้พิสดารเกินไป ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่เหมาะ

ขุนชำนาญภาษา ผู้แทนราษฎร จังหวัดนราธิวาส กล่าวว่า เรื่องนี้ข้าพเจ้าเห็นด้วยกรรมาธิการ คือการที่เราจะลงไว้ มรณภาพนั้นเป็นคำซึ่งเรายกย่องให้แก่สมณะ ซึ่งเรายกให้สูงขึ้น แต่นี่เป็นกฎหมาย ซึ่งจะออกเป็นแบบแผน ถ้าจะเอาเรื่องพระภิกษุมายกย่องตามแบบภาษานั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าก็ดูกระไรอยู่ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอให้เป็นไปตามที่กรรมาธิการร่างมานั้น

ท่านประธานสภาฯ กล่าวว่า เดี๋ยวก่อน ใครรับรอง

นายฮั้ว ตามไท ผู้แทนราษฎรจังหวัดกำแพงเพชร กล่าวว่า ข้าพเจ้ารับรอง

นายสว่าง ศรีวิโรจน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดลพบุรี กล่าวว่า ข้าพเจ้าจะขอให้อภิปรายต่อไป เพราะคำว่า ความตายรัดกับประมวลบรรพ ๑ ซึ่งกรรมาธิการควรจะดำริด้วย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอให้เปิดอภิปรายต่อไป

ท่านประธานสภาฯ กล่าวว่า ไม่มีผู้ใดรับรอง

ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า ข้าพเจ้ารับรอง

ท่านประธานสภาฯ กล่าวว่า ข้าพเจ้าจะให้ลงมติว่าฉะเพาะคำที่ว่า "ความตาย" หรือ "มรณภาพ" ว่าควรจะเปิด

อภิปรายต่อไป หรือมีคอภิปราย ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะเปิดอภิปราย ต่อไป โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๑๘ นาย

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ผู้ใดเห็นว่าควรจะปิดอภิปราย โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๑๙ นาย

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เป็นอันว่าปิดอภิปราย ข้าพเจ้าจะให้ลงมติฉะเพาะสองคำ คือคำว่า "ถึงแก่ความตาย" กับคำที่สมาชิกขอแปรญัตติมาใหม่ คือ "ถึงแก่มรณภาพ" ถูกหรือไม่พระยาวิเศษฯ

พ.อ. พระยาวิเศษสงหนาท ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครนายก กล่าวว่า ใช้ได้ ขอให้ลงมติว่า จะเอาคำว่า "ความตาย" หรือว่า "มรณภาพ" คำใดคำหนึ่ง

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า จะใช้ "ความตาย" หรือ "มรณภาพ" ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะใช้ "มรณภาพ" โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๒๘ นาย

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะใช้ว่า "ความตาย" ตามที่กรรมาธิการได้เสนอมา โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๒๔ นาย

ทำการแทนประชาชนต่างๆ กล่าวว่า เป็นอันว่าใช้คำว่า "ถึงแก่มรณภาพ"

พ.อ. พระยาวิเศษสงหนาท ผู้แทนราษฎร จังหวัดนครนายก กล่าวว่า ต่อไปนี้ข้าพเจ้าจะขอแปรญัตติเท่าที่ได้แปรไว้ตามคำกรรมาธิการได้แก้บอกว่า "เว้นไว้แต่พระภิกษุนั้นจะได้จำหน่ายไปในระหว่างชีวิตหรือโดยพินัยกรรม" ซึ่งเดิมนั้นข้าพเจ้าขอแก้ความเดิมว่า "ท่านว่าหากเป็นศาสนสมบัติของวัดที่เป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุนั้น" ข้าพเจ้าขอแปรญัตติดังนี้ "ให้ตกเป็นศาสนสมบัติของวัดที่พระภิกษุนั้นสถิตอยู่" ทั้งนี้ข้าพเจ้ามีความประสงค์ว่าทรัพย์สินใดๆ ของพระภิกษุที่มีผู้ทำการฉลองนั้นโดยมากก็อยู่ในบริเวณซึ่งพระนั้นเช่นอย่างวัดในที่ๆ ประชาชนอยู่ใกล้เคียงมักจะมาฉลอง ไม่ใช่ถือภูมิลำเนา เพราะฉะนั้นนอกจากนั้นยังมีปัญหาว่าจะให้ศาสนสมบัตินั้นตกอยู่กับภูมิลำเนาของพระภิกษุนั้น ภูมิลำเนาอาจมีหลายวัดก็ได้ เพราะฉะนั้นนอกจากจะนำไปนำมาซึ่งกระจัดกระจายกัน ฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะให้แก่วัดที่พระภิกษุนั้นอยู่ ไม่ควรจะให้เป็นไปตามภูมิลำเนา เพราะตามภูมิลำเนานั้น อย่างภูมิลำเนาหมายความว่าจังหวัดหรือว่าบ้าน หรือตำบลก็อาจเป็นปัญหา วัดมีบ้างไม่มีบ้าง และมีหลายวัดบ้าง ก็จะเป็นการลำบากแก่การที่ได้ส่งทรัพย์สินของพระที่ได้ถึงแก่มรณภาพนั้น และกรรมาธิการไม่ได้แก้ให้ตามความประสงค์

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ปัญหา

เรื่องนี้ก็เช่นเดียวกันกับเมื่อกี้ เกี่ยวกับพระไปเยี่ยมวัดโน้นวัดนี้ และเมื่อท่านมรณภาพอยู่ที่นั้น และมฤดกจะตกอยู่แก่วัดนั้นหรือว่าวัดไหน และถ้าพิเคราะห์ตามภูมิลำเนาแล้วก็ควรจะตกอยู่แก่วัดเดิม ปัญหาเกิดขึ้นเช่นนี้ จึงอาศัยบทกฎหมายเช่นเดียวกัน

พ.อ. พระยาวิเศษสงหนาท ผู้แทนราษฎร จังหวัดนครนายก กล่าวว่า ข้าพเจ้าไม่ได้นึกว่าพระที่ไปธุดงค์นั้นจะถือเอาต้นไม้เป็นที่สถิตอยู่ ตามที่ข้าพเจ้าแปรญัตติหมายความว่าวัดซึ่งพระภิกษุนั้นประจำอยู่ไม่ใช่เดินธุดงค์ไปเพียงวันสองวัน ธรรมดาจะต้องมีทะเบียนสำมะโนครัว ทั้งนี้เป็นวัดที่อยู่ ไม่ใช่ที่เดินทาง และถือเอาการเดินทางนั้นเป็นบัญหาแล้ว ก็จะไม่ตรงกับที่ข้าพเจ้ามีความมุ่งหมายที่ข้าพเจ้าได้แปรญัตตินั้นเลย

นายเนย สุจิมา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า มาตรานี้เป็นบัญหาถ้อยคำเท่านั้น ที่กรรมาธิการไม่ได้ตกเติมอย่างไรในร่างของรัฐบาลถูกแล้ว เพราะเหตุว่าในที่นี้มีความหมายพอแล้ว ความประสงค์ของกฎหมาย คือว่าท่านให้ตกเป็นสมบัติของวัดที่เป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุนั้น ภูมิลำเนาต้องหมายความว่าถิ่นที่อยู่ จะแปลเป็นถิ่นอื่นไม่ได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าไม่น่าจะมีบัญหาที่จะต้องโต้เถียงกันอย่างไรอีกแล้ว เพราะฉะนั้นจึงขอเสนอให้ลงมติ

ขุนชำนาญภาษา นายบุญมา เศรัฐศิริ รับรอง

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เมื่อไม่มีผู้ใดคัดค้านแล้ว ข้าพเจ้าจะให้ลงมติ

พ.อ. พระยาวิเศษสิงหนาท ผู้แทนราษฎร จังหวัดนครนายก กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอคัดค้านว่า ควรจะให้อภิปรายต่อไปก่อน ถ้ามีสมาชิกเสนอว่าภูมิลำเนาจะเป็นจังหวัดที่อยู่นั้น ภูมิลำเนาคือที่เกิด

วุนพิเคราะห์คดี รับรอง

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เอาละ แปลว่าท่านขอให้เปิดอภิปรายต่อไป เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจะให้ลงมติว่าควรจะเปิดอภิปรายหรือปิดอภิปราย ฉะเพาะปัญหาเท่าที่ได้มีผู้ขอแปรญัตตินี้ ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะเปิดอภิปรายต่อไป โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๑๗ นาย

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะปิดอภิปราย โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๑๗ นาย

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เป็นหน้าที่ของประธานฯ ที่จะเพิ่มคะแนนเสียง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอให้เปิดอภิปรายต่อไป

พ.อ. พระยาวิเศษสิงหนาท ผู้แทนราษฎร จังหวัดนครนายก กล่าวว่า มีปัญหาว่า ภูมิลำเนาที่สมาชิกได้กล่าวมาเมื่อกี้นั้น ข้าพเจ้าอยากจะเรียนว่าภูมิลำเนานั้น ท่านควรจะอ่านพระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหารดูว่า ภูมิลำเนาหรือปกติจากประจำการไปอยู่ภูมิลำเนานั้นเข้าไปอยู่ที่ไหนกัน ภูมิลำเนาในที่นี้หมายความว่าถิ่นที่

อยู่อันเป็นหลักแหล่ง เช่นอย่างว่าทหารซึ่งมีภูมิลำเนา คือบ้านภริยา บ้านบิดามารดา เพราะฉะนั้นไม่ใช่ภูมิลำเนาที่ใช้ห้องเช่าอยู่สองวันสามวัน ไม่ใช่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ได้ เพราะฉะนั้นไม่น่าจะสงสัยอะไร ว่าภูมิลำเนานั้นจะอยู่ที่ไหน ข้าพเจ้าขอให้เข้าใจว่าภูมิลำเนาคือที่อยู่อันเป็นหลักฐาน ตามที่ พระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร บัญญัติไว้ก็พอจะเข้าใจกันดีแล้ว

นายทองม้วน อัตถากร ผู้แทนราษฎร จังหวัดมหาสารคาม กล่าวว่า ตามที่สมาชิกขอแปรญัตตินั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ตามที่กรรมาธิการแก้ไขและร่างของรัฐบาลมีถ้อยคำชัดเจนดีอยู่แล้ว คือมีข้อความดังนี้ “ท่านให้ตกเป็นสมบัติของวัด” ก็ชัดเจนอยู่อย่างนี้แล้วจะเอาอะไรอีก “ท่านให้ตกเป็นสมบัติของวัดที่เป็นภูมิลำเนา” ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่มีปัญหาอะไรอีกแล้ว ถ้อยคำชัดเจนดีแล้ว

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ที่จริงปัญหาในเรื่องนี้พิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายแพ่งฯ และพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหารนั้นว่าไปตามพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหาร และประมวลแพ่งฯก็ว่าด้วยประมวลแพ่งฯ ในส่วนภูมิลำเนา ซึ่งมีบอกชัดเจนอยู่แล้วว่า ภูมิลำเนาคือถิ่นที่บุคคลอาศัยอยู่เป็นหลักแหล่ง ปัญหาที่ว่าไปๆมาๆ จะถือภูมิลำเนาที่ไหนนั้น มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๕ ถ้าจะใช้คำอื่นย่อมจะเกิดความสงสัย คำว่าสถิตอยู่อาจกินความและอาจอยู่เพียงชั่วคราวและชั่วคืนชั่วคืนก็อาจสถิตอยู่ได้ ข้อสำคัญต้องการผล

ในทางกฎหมาย เพราะฉะนั้นเราจะต้องเขียนตามตัวอักษรในกฎหมายเพื่อให้มีผลในกฎหมายเพื่อให้ชัดเจน ถ้าจะเขียนข้อความอื่นก็อาจถูกต้องในทางภาษา เพราะฉะนั้นถ้าเขียนเป็นอย่างอื่นผลในทางกฎหมายก็อาจผิดเปลกไปได้

พ.อ. พระยาวิเศษสงหนาท ผู้แทนราษฎร จังหวัดนครนายก กล่าวว่า ถ้อยคำนั้น ถ้าเผื่อกรรมาธิการเห็นว่าไม่เหมาะข้าพเจ้าก็ไม่ขัดข้อง ที่จะแก้อะไรให้เหมาะตามภาษากฎหมาย แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าพระมีที่อยู่วัดหนึ่งวัดใดแล้ว ถึงแม้มรณภาพลง สมบัติของพระภิกษุนั้นก็ควรจะตกอยู่แก่วัดนั้น ไม่ใช่ว่าจะต้องโยนไปยังวัดที่เป็นภูมิลำเนาที่บ้านเกิดเมืองนอนนั้น เพราะฉะนั้นท่านจะแก้อะไร ขอให้แก้กันเถิด

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เป็นคำแปรญัตติของท่าน ท่านจะแปรญัตติอะไรก็ให้ชัดเจนหน่อย เพราะกรรมาธิการเขายังยืนยันอยู่ตามเดิม ท่านจะแปรญัตติอะไรก็แปรมาให้ชัดเจน จะได้ลงมติได้

พ.อ. พระยาวิเศษสงหนาท ผู้แทนราษฎร จังหวัดนครนายก กล่าวว่า ข้าพเจ้าได้เรียนเมื่อกี้นี้ ก็เพราะว่าทางคณะกรรมาธิการนั้นว่าภาษาบอกว่าสถิตอยู่ยังไม่มั่นคง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้ายอมให้กรรมาธิการแก้ แต่ความประสงค์ของข้าพเจ้านั้น ทรัพย์สินนั้นให้ตกอยู่กับวัดที่พระอยู่ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอทำความตกลงว่า ถ้าจะแก้อย่างไร ขอให้แก้ตามความต้องการนี้ จะได้หรือไม่

ขุนชำนาญภาษา ผู้แทนราษฎร จังหวัดนราธิวาส กล่าวว่า

มาตรานี้เป็นปัญหาซึ่งควรคิด ตามที่ท่านสมาชิกผู้หนึ่งเสนอเข้ามานั้น ก็ทำให้สงสัยว่าน่าจะเป็นภูมิลำเนาเดิมก็ได้ ชักจะสงสัย ควรกรรมาธิการจะแก้ไขให้ชัดเจนขึ้นให้ได้กับวัดใดหรือกับวัดซึ่งมรณภาพนั้น ข้าพเจ้าก็เห็นเช่นเดียวกันอย่างนั้น คือมาจากไหนก็ตาม อยู่วัดไหนก็ต้องใช้ภูมิลำเนานั้น อาจเถียงกันได้ ทั้งนี้ข้าพเจ้ายังสงสัย ข้าพเจ้าขอให้กรรมาธิการพิจารณา

หลวงวรนิติปริชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ข้าพเจ้าอยากจะทราบว่า ความประสงค์ของผู้แปรญัตติว่ากระไร ขอให้พูดให้ชัด ท่านต้องการอะไร

พ.อ. พระยาวิเศษสงหนาท ผู้แทน ราษฎร จังหวัด นครนายก กล่าวว่า คือดังนี้.....

ท่านประธานสภาฯ กล่าวว่า เดี๋ยว ข้าพเจ้ายังไม่ได้อนุญาตให้พูด

พ.อ. พระยาวิเศษสงหนาท ผู้แทน ราษฎร จังหวัด นครนายก กล่าวว่า ที่ข้าพเจ้าต้องการนั้น คือมีใจความว่า พระเมื่ออยู่วัดใดเป็นวัดที่ประจำอยู่อันแน่นอนแล้วมรณภาพลง ขอให้ทรัพย์สมบัติของพระภิกษุนั้นตกอยู่แก่วัดนั้น ไม่ควรจะโอนไปที่วัดอื่น

หลวงวรนิติปริชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ตามที่เขียนมานี้ ก็เป็นความประสงค์ของท่านผู้ต้องการแล้ว คือว่าเมื่อท่านมีภูมิลำเนา

อยู่ที่ไหน ก็คือว่าให้ทรัพย์สมบัตินั้นตกเป็นของวัดนั้น เป็นไปตามความประสงค์ของท่านแล้ว ไม่มีอะไรเลย

พ.อ. พระยาวิเศษสงหนาท ผู้แทนราษฎร จังหวัดนครนายก กล่าวว่า ภูมิลำเนานี้ ถ้าจะคิดความบอกว่าวัดที่อยู่ก็ไม่ขัดข้อง แต่ตามความเข้าใจส่วนมากภูมิลำเนานั้นมักจะเป็นบ้านเมื่อยังไม่ได้บวช คือที่เกิด

หลวงวรนิติปริชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอเสนอมาตรา ๔๔ แห่งประมวลบรรพ ๑ มีความดังนี้ "ภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดาได้แก่ถิ่นอันบุคคลนั้นมีสถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญ" ก็ในมาตรา ๒๕ นี้ก็มีความว่าท่านให้ตกเป็นสมบัติของวัด ความก็กลมกลืนกันดีแล้ว ตามประมวลแพ่ง ฯ มาตรา ๔๔ กับมาตรา ๒๕ ก็กลมกลืนกันที่เดียว

พ.อ. พระยาวิเศษสงหนาท ผู้แทนราษฎร จังวัด นครนายก กล่าวว่า ไม่ได้ยินขอรับ

ท่านการแทนประธานสภา ฯ กล่าวว่า ไม่ได้ยินขอให้พูดอีกครั้งหนึ่ง ความประสงค์ของท่านว่ากระไร

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ความประสงค์ของท่านสมาชิกเมื่อกี้นี้ก็คือ จะให้ถือว่าพระผู้ทมรณภาพที่ไหนก็ขอให้มฤดกของท่านตกเป็นของวัดที่ท่านมรณภาพนั้น ที่ร่างมาตรา ๒๕ นี้ก็สมความประสงค์ของท่านผู้นั้นแล้ว เพราะภูมิลำเนาตาม

มาตรา ๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งฯ ก็ได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งแล้วว่า ได้แก่ถิ่นที่อยู่อันเป็นภูมิลำเนาอันเป็นแหล่งสำคัญ ภูมิลำเนาไม่ได้แปลว่าที่บ้านเดิมหรือที่เกิดเดิม ภูมิลำเนาคือถิ่นที่อยู่อันเป็นแหล่งสำคัญ สมความประสงค์ของท่านเช่นนั้นแล้ว

พ.อ. พระยาวิเศษสิงหนาท ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครนายก กล่าวว่า ถ้าเมื่อความประสงค์ของท่านกรรมาธิการเป็นไปเช่นนั้นแล้ว ข้าพเจ้าก็เห็นชอบด้วย และต่อไปนี้ข้าพเจ้าได้แปรญัตติเพิ่มเติมต่อไปเป็นวรรค ๒ ของมาตรา ๒๕ วรรค ๒ ว่าดังนี้ “ทรัพย์สมบัติใด ๆ ซึ่งบุคคลถวายพระภิกษุนั้นโดยทาน และได้มาในระหว่างที่อยู่ในสมณเพศ เมื่อพระภิกษุนั้นสละสมณเพศ ท่านว่าทรัพย์สมบัตินั้น ๆ ตกเป็นคำสั่นสมบัติของวัดตามบทบัญญัติแห่งวรรคต้น” ที่ข้าพเจ้าได้แปรญัตติเช่นนี้ก็โดยเหตุว่า ทรัพย์สินใด ๆ ที่ถวายเป็นทานนั้น ผู้ที่บริจาคย่อมมีความมุ่งหมายให้กับพระภิกษุ โดยส่วนมากก็หมายความว่าให้แก่การศาสนา เห็นว่าการให้นั้นเป็นพินัยกรรม ถ้าดังนั้นแล้วความเจตนานั้นให้เป็นส่วนตัว และสิ่งต่าง ๆ ที่ถวายนั้น ข้าพเจ้าก็อว่าให้กับสงฆ์ เพราะฉะนั้นเมื่อลาสิกขาบทออกจากสมณเพศแล้ว ข้าพเจ้าอยากจะให้ทรัพย์สินนั้นตกอยู่แก่ศาสนสมบัติ เรียกว่าไม่ใช่เป็นของบุคคล เรื่องนี้ข้าพเจ้าเองได้เคยได้ยินได้ฟังมามากแล้วจากคำของประชาชนซึ่งได้ถวายให้แก่สงฆ์ แล้วภายหลังท่านผู้นั้นลาออกจากสมณเพศเป็นฆราวาสแล้วขนทรัพย์สินไปด้วย ผู้ที่ถวายนั้นก็เสียใจ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้แปรญัตติเช่นนั้น

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ท่านผู้แปรญัตติบางท่านจะเข้าใจผิด หน้าที่ของกรรมาธิการ คือกรรมาธิการชุดนี้มีหน้าที่พิจารณาเรื่องมฤดก และที่ท่านแปรญัตตินั้นไม่เกี่ยวกับหน้าที่ของกรรมาธิการชุดนี้ กรรมาธิการชุดนี้พิจารณาแต่ละเพาะพระคลังหรือมรณภาพเท่านั้น

นายพัก ณสงขลา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุตรดิตถ์ กล่าวว่า ข้าพเจ้าเห็นว่า ถ้าหากว่าเพิ่มข้อความเข้าไปในประมวลบรรพนี้แล้วจะใส่เข้าไปไม่ได้ เพราะเรื่องนั้นไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องมฤดก เพราะเรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินของพระเมื่อมีชีวิตและลาสิกขาจากพระแล้ว ทรัพย์สินนั้นควรจะเป็นอย่างไรไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องมฤดก เพราะบรรพนี้เกี่ยวกับเรื่องมฤดก ใส่เข้าไปไม่ได้

พ.อ. พระยาวิเศษสงครามนายก ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครนายก กล่าวว่า ไม่ติดใจ

นายพัก ณสงขลา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุตรดิตถ์ กล่าวว่า ในปัญหาที่ข้าพเจ้าใคร่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับหลักการในมาตรานี้ หลักการนี้เป็นหลักการเดิมของรัฐบาล และกรรมาธิการได้แก้ไข เพราะเหตุว่าที่ประชุมนี้ได้เคยตกลงไว้ว่า ถ้าหากว่าได้มีการแก้ไขในมาตรานี้แล้ว สมาชิกก็มีสิทธิที่จะพิจารณาแก้ไขต่อไปได้โดยไม่ตัดสิทธิประการใด และในโอกาสนี้ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าเป็น

เรื่องสำคัญอยู่ จึงขอเสนอเพื่อให้ที่ประชุมนี้ได้วินิจฉัย ตามหลักทางศาสนานั้น เราถือว่าสมบัติของพระภิกษุนั้น เราหาได้ถือว่าเป็นของส่วนตัวไม่ ถือว่าเป็นของคณะสงฆ์ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าใคร่ที่จะให้เขียนตามหลักนี้ด้วย คือถ้าหากว่าจะเขียนเปิดช่องให้พระภิกษุทำเช่นนั้น คือให้ตกอยู่แก่บุคคลแล้วดูออกจะขัดกับหลักทางศาสนาอยู่ ทรัพย์สินนั้นเราไม่ได้ถือว่าเป็นของส่วนตัว เราถือว่าเป็นของคณะสงฆ์ เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าเป็นโอกาสที่เราควรจะเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับหลักทางศาสนา เพื่อป้องกันการแสวงหาลาภของผู้ที่ไปพึ่งศาสนาได้ ก็จะเป็นการสมควรที่จะแก้ไขในบัดนี้ โดยตัดความในบรรทัดที่ ๒ บรรทัดสุดท้ายตั้งแต่ "เว้นไว้แต่พระภิกษุนั้นจะได้จำหน่ายไปในระหว่างชีวิต หรือโดยพินัยกรรม"

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับหลักการสำคัญ ที่ท่านสมาชิกอ้างว่าพระภิกษุไม่มีทรัพย์สมบัตินั้น ที่จริงไม่มีที่ไหน พระก็มีบทบัญญัติว่า พระอาจยกทรัพย์ระหว่างกันเองก็ได้ พระอาจเป็นเจ้าของจีวร บาตร ก็ได้ ซึ่งเป็นของส่วนตัว หลักศาสนาก็ไม่มีบัญญัติเลยว่าสมบัติของพระเป็นของกลาง ที่นี้ปัญหาเกี่ยวกับมาตรา ๒๕ เป็นหลักสำคัญว่าควรจะให้ทรัพย์ตกเป็นของวัดเพียงไรหรือไม่ และกรรมาธิการก็ได้ใคร่ครวญดูแล้วเหมือนกัน เห็นว่าควรจะให้ตกเป็นสมบัติของวัด โดยอ้างว่าเมื่อบุคคลทำทานให้ทรัพย์สมบัติให้แก่พระ เช่นผู้หญิงถวายทรัพย์

ให้แก่พระนั้น ถือว่าเป็นการให้แก่วัด ไม่ได้ให้แก่ตัวพระภิกษุสงฆ์ เพราะฉะนั้นจึงควรจะให้ทรัพย์สมบัติของพระนั้นตกแก่พระตามที่ผู้ให้ต้องการ และอีกอย่างหนึ่ง จะเป็นการส่งวนทรัพย์สมบัติของวัดนั้น เพราะเหตุว่าพระไม่มีทางทำมาหากิน ไม่อาจทำการค้าขายเพื่อตนเอง เพราะเหตุฉะนั้นจึงควรจะให้ทรัพย์สมบัติตกเป็นของวัดเพื่อจะได้เป็นการบำรุงวัด และอีกอย่างหนึ่ง ถือว่าการให้เป็นของสำคัญ ถ้าเผื่อจะให้จำหน่ายไป ก็เป็นการลงโทษวัด สองข้อนี้เป็นเหตุผลทางฝ่ายที่ว่าควรให้ทรัพย์สมบัติเป็นของวัด ทีนี้เหตุผลทางฝ่ายค้านเห็นว่า การที่บุคคลทำนิติกรรมให้แก่พระภิกษุก็ดี หรือยกทรัพย์สมบัติให้แก่พระภิกษุก็ดี เมื่อพิจารณาดูให้ดีแล้ว โดยมากก็หาใช่ยกทรัพย์ให้แก่วัดไม่ บางคนทำบุญเอาของไปถวายแก่พระผู้มาขอ เพราะเขาเห็นว่าเขามีความสัมพันธ์รู้จักกันเป็นส่วนตัว และเขาให้โดยเสน่หา ตามหลักการให้โดยเสน่หาถือตามเจตนาผู้ให้ จะถือว่าให้วัดไม่ได้ ข้อสำคัญอย่างยิ่งก็คือว่า ถ้าจะถือว่าทรัพย์สมบัตินั้นเป็นของวัดแล้ว จะขัดต่อรัฐประศาสโนบายอย่างยิ่ง เพราะทรัพย์ซึ่งตกแก่วัดแล้วก็เท่ากับตกอยู่กับคนหนึ่งซึ่งไม่มีวันตาย และไม่มีวันจำหน่ายทรัพย์สิน ทีนี้ในทางเศรษฐกิจ ทรัพย์สิ่งใดที่ไม่หมุนเวียนเปลี่ยนมือย่อมไม่มีค่า และไม่เป็นความเจริญแก่บ้านเมือง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่ามีอีกหลายอย่างที่ไม่ควรจะรับหลักการนั้น และอีกประการหนึ่ง กฎหมายเก่าของเราก็มีหลักเป็นมาอยู่แล้วว่า

ทรัพย์สมบัติไม่เป็นของวัด เพราะเหตุว่าในลักษณะของพระภิกษุซึ่งได้บอกไว้ว่า พระภิกษุอาจรับพินัยกรรม อาจจะมาเป็นพะยาน ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าหลักกฎหมายเดิมของเราก็มีว่าทรัพย์ซึ่งได้รับนั้นอาจจำหน่ายได้ และไม่ได้ถือว่าเป็นสมบัติของวัด และเป็นหลักอย่างในอารยประเทศเขาพยายามที่จะให้ทรัพย์สินจำหน่ายขายต่อง และตามหลักการของมาตรา ๒๕ นี้ถือสายกลาง คือดำเนินตามมัชฌิมปฏิปทา ข้อสำคัญยิ่งใหญ่ก็คือข้อสำคัญทางศาสนา เราต้องการสนับสนุนผลในทางศาสนาด้วย เพราะฉะนั้นเราจึงได้บัญญัติมาตรานี้ไว้เป็นกลาง ไม่ให้ไปทางใดทางหนึ่ง

นายพัก ณสงขลา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุตรดิตถ์ กล่าวว่า ข้าพเจ้าเข้าใจว่าข้อสำคัญก็เกรงว่า ถ้าหากว่าทรัพย์สินไม่ให้จำหน่ายให้หมดแล้ว เกรงว่าจะขัดกับทางหลักเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าใคร่จะขอให้สภาฯ นี้คำนึงถึงว่าทรัพย์สมบัติของวัดนั้น ตามปกติอยู่ในความควบคุมของกระทรวงธรรมการ และตามปกติกระทรวงธรรมการก็มีวิธีที่จะทำให้ทรัพย์สินนั้นให้เป็นประโยชน์ อย่างทรัพย์สมบัติของพระศาสนา กระทรวงธรรมการก็ได้เอาไปลงทุนทำอะไรต่ออะไรต่าง ๆ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ขัดต่อทางเศรษฐกิจอย่างใดเลย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าใคร่จะเสนอต่อไปว่า หลักการทางศาสนาที่ว่า สมบัติของพระที่ได้มาในระหว่างที่เป็นพระนั้นให้ตกเป็นสมบัติของคณะสงฆ์ตามที่ท่านกรรมาธิการว่า เพราะเหตุว่ามีบทบัญญัติ

เกี่ยวกับทางศาสนาว่า พระลักทรัพย์สงฆ์ไม่บาปอะไร อย่างนี้ไม่เรียกว่าลักทรัพย์ และถ้าเป็นบุคคลภายนอกแล้ว ทรัพย์สินซึ่งเป็นของคณะสงฆ์ก็เข้ากฎหมายลักษณะอาญาเป็นความผิดได้ นั่นเป็นข้อบัญญัติเท่านั้น ไม่ได้แสดงหรือสนับสนุนว่าทรัพย์สมบัติของพระเป็นของบุคคล และส่วนเครื่องใช้ไม้สอยเป็นสิ่งซึ่งได้อาศัยใช้ในฐานที่อยู่ในคณะสงฆ์ในฐานะที่เขามาร่วมกันอยู่ในคณะสงฆ์ ทีนี้ถ้าหากว่าเราเปิดช่องเช่นนี้ เป็นที่แน่นอน ตามที่ท่านได้ศึกษาทางหลักศาสนาคงจะเห็นได้แล้วว่า มันขัดกับทางหลักศาสนาเช่นนั้น และตามกฎหมายแต่ก่อนมาในเรื่องมฤดกที่กำหนดเช่นนี้ กำหนดเพราะเหตุว่าเพื่อให้การปฏิบัติซึ่งเป็นผลทางศาสนานั้นคงอยู่และอยากจะให้การปฏิบัติผลที่เป็นไปกับศาสนานั้นคงมีอยู่ ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นทำนองสนับสนุนให้ศาสนาเสื่อม เป็นการเปิดช่องให้คนแฝงศาสนาหาความสุขสำราญ เป็นการเปิดช่องให้แฝงอาศัยศาสนาข้าพเจ้าไม่ประสงค์การแอบแฝงเช่นนั้นเลย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นว่าไม่ควรที่จะเปิดช่องเช่นนี้ไว้อีก

พ.ต. หลวงรณสิทธิ์พิชัย กล่าวว่า ตามหลักการที่สมาชิกเมื่อกี้นี้ได้ยกขึ้นกล่าวนั้น ข้าพเจ้าเห็นพ้องด้วย และขอสนับสนุน เท่าที่กรรมาธิการผู้หนึ่งกล่าวมาแล้วนั้น ข้าพเจ้ามีเหตุผลที่จะคัดค้านได้หลายประการ เช่นในประการที่กรรมาธิการผู้นั้นกล่าวว่า การวางหลักการดังที่สมาชิกผู้นั้นเสนอขึ้นมานั้น จะเป็นการมิดร้ายทาง

เศรษฐกิจของประเทศชาติ ถ้าจะเอาการศาสนากับการเศรษฐกิจมากล่าวรวมกันไปด้วยเช่นนี้แล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าจะหาที่สิ้นสุดมิได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นสมควรที่จะยกเอาการนี้ออก ไม่กล่าวถึง และเราจะกล่าวในข้อไรซึ่งเราควรจะกล่าวในภายหลัง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจะกล่าวต่อไป และส่วนในข้อที่ขัดรัฐประศาสโนบาย ข้าพเจ้าเห็นว่าการที่ไม่รับหลักการนี้แหละเป็นการขัดต่อรัฐประศาสโนบาย และขัดต่อศาสโนบายด้วย และการที่ขัดต่อรัฐประศาสโนบายนั้นด้วยเหตุใด ด้วยประเทศสยาม เมืองไทยเป็นเมืองพระ และองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นองค์ศาสนูปถัมภก จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะทนุบำรุงให้ศาสนาของเราให้เจริญยิ่งขึ้นไป เท่าที่กรรมาธิการได้ยกถึงการลักทรัพย์มาเกี่ยวเป็นแต่เพียงยกสิกขาบทขึ้นกล่าว แม้จะยกสิกขาบทนั้นขึ้นมากล่าวก็หาอาจจะถือบังได้ไม่ และพระองค์ไม่ได้ทรงปฏิบัติเพียง ๒๒๗ ข้อ และยังมีอีกมากมายซึ่งได้ทรงปฏิบัติ และในการที่ให้พระภิกษุไม่เป็นผู้ที่สะสมสมบัติไว้ซึ่งเป็นการปฏิบัติอันสำคัญอย่างยิ่งอันหนึ่ง ในความประสงค์ข้อสำคัญมีอยู่ว่า เราทั้งหลายซึ่งเป็นศาสนิกชนจะยอมรับหลักการในอันที่จะเชิดชูและบำรุงศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นหรือไม่ ถ้าหากว่าเราจะไม่ยอมรับหลักการนี้ ก็แปลว่าเราจะไม่ให้พระภิกษุสะสมไว้มาก และถ้าให้แล้วก็จะทำพินัยกรรมให้ทรัพย์สมบัตินั้นแก่ภริยา บิดา

มารดา ผู้ซึ่งอยู่ที่บ้าน และหาโอกาสที่จะสะสมทรัพย์สมบัติในเวลาที่เป็นพระภิกษุอยู่ และจะเป็นการหาอาชีพในขณะที่เป็นพระภิกษุอยู่จะเป็นการสมควรหรือไม่ ถ้าหากว่าเราไม่รับหลักการนี้ ก็เป็นการอุดหนุนโดยปริยายที่ว่า ที่จะเอาพระมาบวชเป็นพระอยู่เพื่อให้สะสมและเท่าที่กรรมาธิการได้กล่าวว่า การไม่รับหลักการนี้จะเป็นการอุดหนุนพระภิกษุสงฆ์ทำหน้าที่จาตะหรือบริจาค แต่เราไฉนจึงจะไปบริจาคแก่ญาติพี่น้อง ถ้าจะบริจาคให้แก่วัดจะไม่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งหรือ และจาตะนั้นไม่จำเป็นจะต้องบริจาคแก่บุตรภรรยา บริจาคแก่วัดก็ได้ ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมานี้ จึงขอร้องเรียนให้ท่านทั้งหลายคิดถึงพุทธศาสนาที่เป็นที่เคารพยิ่งของเรา และขอให้รับหลักการ ถ้าไม่รับหลักการเช่นนี้แล้วจะเปิดโอกาสเปิดช่องให้พระภิกษุสะสมทรัพย์สมบัตินั้นให้แก่บุตร ภรรยา บิดามารดาแล้วสึกออกมาก็ได้ทรัพย์สมบัตินั้น

หลวงวรนิติปริชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ในฐานที่ข้าพเจ้าเป็นกรรมาธิการผู้หนึ่ง แต่ข้าพเจ้ามีความเห็นแย้งในคณะกรรมาธิการส่วนมาก ข้าพเจ้าขอแสดงความเสียใจที่จะต้องกล่าวตามความเห็นของข้าพเจ้า แต่ทั้งนี้เพื่อให้ที่ประชุมนี้ได้ฟังข้อเท็จจริงให้ตลอดเสียก่อนจึงจะลงมติ ข้าพเจ้าไม่มีความมุ่งหวังที่จะมาแย้งกันเลยหามิได้ ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าในการที่บุคคลไปบวชเป็นพระนั้นก็แปลว่าไปสละอยู่แล้ว ด้วยประการทั้งปวง หรือจะเรียกว่าสละลูกเมียไปบวชเป็นพระภิกษุ เมื่อไปบวชเป็นพระภิกษุแล้วการที่จะให้

โอกาสไปสะสมทรัพย์สมบัติหาควรไม่ พระภิกษุที่นั้นไม่ควรจะสะสมทรัพย์สมบัติเป็นส่วนตัว คือหมายความว่าจะต้องไม่พยายามหรือหาโอกาสที่จะมีทรัพย์สมบัติเป็นส่วนตัว จริงอยู่ ถ้าหากว่าพระภิกษุที่พยายามสะสมสมบัติส่วนตัวแล้ว เราจะเคารพนิยมนับถือในพระภิกษุนั้นอย่างไรได้ ข้าพเจ้าเห็นพ้องด้วยตามที่ท่านผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรดิตถ์และตามที่หลวงรณสิทธิ์ฯ กล่าวนั้น เพราะปรากฏว่าเรายังมีพระอีกมากที่สะสมทรัพย์สมบัติเป็นส่วนตัวเป็นจำนวนมาก และเวลาที่สึกออกไปก็นำทรัพย์สมบัติเหล่านั้นเป็นของตัว และก็มีลูกเมียต่อไป เป็นเหตุให้บุคคลเป็นจำนวนมากเสื่อมความนิยมในพระเหล่านั้น และเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ก็เป็นการทำให้เสื่อมความนิยมในบวรพุทธศาสนาด้วย และข้าพเจ้าเห็นว่าตามหลักการที่คณะกรรมาธิการส่วนมากร่างมานี้ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย และข้าพเจ้าได้มีความเห็นแย้งไว้แต่ในที่ประชุมคณะกรรมาธิการด้วย และเพราะฉะนั้นในที่นี้ข้าพเจ้าขอเสนอความเห็นแย้งนี้ต่อที่ประชุมนี้ด้วย และข้าพเจ้าหวังใจว่าที่ประชุมนี้จะได้นำข้อความเหล่านี้ไปพิจารณาให้ถี่ถ้วนก่อนที่จะได้ลงมติ

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า มาตรา ๒๕ นี้ดำเนินตามกฎหมายเก่าที่เป็นอยู่ในบัดนี้ ไม่ใช่เป็นของใหม่อะไรเลย เพราะเหตุว่าในระหว่างนี้เราควรจะรู้สึกว่าแม้พระจะมีทรัพย์สมบัติไม่ได้ก็ดี แต่พระก็มีทรัพย์สมบัติกันอยู่มาก

หลาย ถ้าหากว่าจะไปบัญญัติไว้เช่นนั้นแล้ว ก็เท่ากับริบทรัพย์สมบัติของพระมาเป็นของกระทรวงธรรมการ และกระทรวงธรรมการก็เข้าปกครองได้ ทันทีในฐานที่เป็นผู้ปกครองศาสนสมบัติ และเมื่อพระเหล่านั้นมีทรัพย์สมบัติไม่ได้ ก็เป็นของวัดและส่งให้กระทรวงธรรมการ เพราะเหตุว่าพระมีกรรมสิทธิ์ไม่ได้ ถ้าเช่นนี้แล้วในขณะที่พระมีชีวิตอยู่ก็ดี เมื่อสึกออกจากพระแล้ว เอาทรัพย์สมบัติมาไม่ได้ หรือซึ่งเป็นทรัพย์ส่วนตัวแปลว่าถ้าจะแก้อย่างที่ผู้เสนอแล้ว พระมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินใด ๆ ไม่ได้ และเมื่อพระสึกออกมาแล้วก็เอาอะไรไม่ได้ เมื่อตายก็เอาอะไรไม่ได้ เมื่อมีชีวิตอยู่จะเอาอะไร จะมอบให้ใครก็ผิดกฎหมายหมด เพราะพระคบคิดเอาศาสนสมบัติไปให้ผู้อื่นก็ผิด และมาตรานี้มีปัญหามากมาย และถ้าหากว่าผู้หนึ่งผู้ใดตายลง ทันพระเป็นทายาทผู้ใดก็ดี ทรัพย์นั้นก็เป็นของพระ เมื่อทรัพย์สมบัติของพระไม่มี และเป็นของคณะสงฆ์เช่นนี้แล้ว คณะสงฆ์ก็ครอบคลุมเอาทรัพย์สมบัติของผู้ที่ตายไป อีกอันหนึ่งในมาตรา ๒๔ นั้นบอกว่า "พระภิกษุนั้นอาจเป็นผู้รับพินัยกรรมได้" นี่เราได้ผ่านไปแล้ว ก็เมื่อพระรับพินัยกรรมไปแล้ว ก็แปลว่าพระมีกรรมสิทธิ์ได้ ก็ขัดกันกับมาตรา ๒๕ และในมาตรา ๒๔ นั่นเองก็ยังมีบอกว่า "พระที่เป็นทายาทจะเรียกพ้องมฤดกไม่ได้จนกว่าจะสึก" เช่นนี้จะขัดกันใหญ่ และในมาตรา ๒๕ บอกว่ามฤดกที่เป็นของพระภิกษุนั้นจะต้องได้แก่วัด เช่นนี้อาจเกิดขัดกันใหญ่ และข้าพเจ้าอยากจะให้สัม-

ชักระดึกดูด้วยว่า เราจะแก้กฎหมายเก่าหรือ และเวลานี้พระมีสมบัติอยู่ ไม่ใช่เป็นของวัด และถ้าเราจะปฏิบัติตามนี้ก็จะให้พระไม่ได้ ถ้าพระภิกษุจะจำหน่ายระหว่างมีชีวิตไม่ได้ และจำหน่ายไปก็เป็นการผิดกฎหมาย

ร.ท. ทองดำ กลัดโอภาส ผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี กล่าวว่า ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในเรื่องนี้ ที่มีท่านสมาชิกอยากจะขอแปรญัตติหลายคน และบางคนบอกว่าจะให้ทำตามบทบัญญัติ แปลว่าพระไม่มีการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สมบัติเลย และถ้าหากว่ามีขึ้นก็ให้แก่วัดหรือกระทรวงธรรมการ และพระทุกวันนี้มีอะไร พระบางองค์มีทรัพย์ตั้งหมื่นตั้งแสน ท่านคงจะได้ยินว่าพระเหล่านั้นยกทรัพย์ให้แก่ใคร ท่านให้ทางบ้านมากกว่าที่จะให้แก่วัด และถ้าหากว่าท่านจะแปรญัตติเช่นนั้นแล้ว พระก็จะเดือดร้อนกันหลายวัด และถ้ามีหมื่นวัดก็เดือดร้อนกันหมดทั้งหมื่นวัด ข้าพเจ้าขอเตือนว่าจะทำให้พระเดือดร้อนมากเท่านั้น

หลวงวรนิติปริชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ในคราวประชุมของคณะกรรมาธิการพิจารณาประมวลบรรพ ๖ ครั้งที่ ๘ ในที่ประชุมของกรรมการของรัฐบาล ตามมาตรานี้มีความเห็นไปตามท่านองที่มีผู้แปรญัตติ ข้าพเจ้าขอเสนอรายงานซึ่งพระสารสาสน์ประพันธ์ได้มีความเห็นท่านองอย่างที่ว่านั้น ว่าดังนี้ คือพระสารสาสน์ฯ ว่าควรจะบัญญัติแต่ในเรื่องมฤดกของพระภิกษุ ส่วนในข้อที่พระภิกษุจะจำ-

หน่ายทรัพย์สมบัติระหว่างบวช หรือมีทรัพย์สมบัติก่อนบวชนั้น ความจริงเป็นเรื่องระหว่างมีชีวิต ไม่ควรที่จะเกณฑ์เอาสำหรับทรัพย์สมบัติที่ได้มาในระหว่างบวช ควรที่จะจากะเป็นทรัพย์สมบัติแก่วัด ที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยตามที่พระสารสาส์นฯ เสนอ ตามรายงานนั้น แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมาธิการของรัฐบาลเอง ก็มีความเห็นตามที่กล่าวมานั้น จึงเป็นข้อสนับสนุนให้เห็นว่าความเห็นของที่ประชุมนั้น ได้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า ควรจะเป็นไปอย่างไร เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าก็ขอเสนอให้ที่ประชุมนี้พิจารณาดูให้ถี่ถ้วนเสียก่อน ก่อนจะลงมติ

นายพัก ณสงขลา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุตรดิตถ์ กล่าวว่า ตามข้อทักท้วงของรัฐมนตรีที่ว่าจะขัดกับมาตรา ๒๔ มาตรา ๒๔ ที่ว่าทำไมให้พระรับมฤดก และมีสิทธิที่จะรับมฤดก มาตรา ๒๔ นั้น ถ้าพระจะใช้สิทธิเรียกร้องจะใช้ได้ต่อเมื่อได้ลาสิกขาบทแล้ว และมาตรา ๒๔ บัญญัติว่าทายาทที่เป็นพระภิกษุไม่ตัดสิทธิในการที่จะได้รับพินัยกรรม ถ้าจะได้รับมฤดกแล้วก็ไม่ควรจะเป็นพระ มันไม่ขัดกันเลย ไม่ขัดกับมาตรา ๒๔ เลย อีกประการหนึ่งที่ว่ากฎหมายเก่าเราใช้มานานแล้ว และเรารู้สึกว่ากฎหมายเก่านั้นเป็นโปลิซีที่ทำให้ศาสนาเสื่อมไป และเรื่องนี้กล่าวฉะเพาะเรื่องพินัยกรรม มาตรา ๒๕ เป็นเรื่องที่ให้อำนาจพระภิกษุที่จะทำพินัยกรรมให้แบ่งทรัพย์สมบัติให้แก่บุคคลภายนอก นี่เป็นคนละเรื่อง ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่น่าจะข้องใจเลยที่จะตัดออก และพระภิกษุสะสมทรัพย์เยอะแยะ ในฐานที่เป็นพระภิกษุ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควรจะเกี่ยวข้องในเรื่องทรัพย์สินเลย

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า ที่ข้าพเจ้าอ้างถึงมาตรา ๒๕ เกี่ยวด้วยมาตรา ๒๔ บางทีท่านผู้ฟังอาจไม่เข้าใจความหมายของข้าพเจ้า คือความหมายของข้าพเจ้าดังนี้ ตามประมวลแพ่งพาณิชย์นั้นเราวางหลักการว่าเจ้ามฤดกตาย แล้วมฤดกตกไปยังทายาททันที ส่วนเขาจะเข้าเอามฤดกเมื่อไรคนละเรื่องแต่ตกไปทันที เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าพระที่เป็นฤกเศรษฐีเศรษฐีนั้นตาย เมื่อวานนี้ แล้ววันนี้ พระตาย ทรัพย์มฤดกต้องตกแก่ศาลสมบัติ เพราะเหตุว่าผู้ตายนั้นเป็นทายาท เมื่อเป็นทายาทแล้วต้องได้มฤดกทันทีตามนิติธรรม ส่วนพฤติการณ์คนละเรื่อง เมื่อได้แล้ว พระตาย กรรมสิทธิ์อยู่ที่พระ พระตายก็ทรานเซเฟอร์ไปยังวัด ถ้าเขียนอย่างนั้นก็เหมือนกัน ศาลสมบัติก็จะได้รับเงิน แต่ขอให้ท่านสังเกตว่าการกะทบกระเทือนจะมีไม่ใช่น้อย ถ้าจะบัญญัติเช่นนั้น เพราะฉะนั้นพระเดชพระคุณเทพวิทุรพยสมบัติมาก ซึ่งท่านคิดว่าตามกฎหมายที่เป็นอยู่นี้ทำให้ใครๆก็ได้ ถ้าเราบัญญัติเช่นนี้ก็แปลว่าโอนไม่ได้ คนใดมีอายุระหว่างมีชีวิตตายแล้วโอนไม่ได้ เพราะเหตุว่าระหว่างมีชีวิต ความกะทบกระเทือนจะมีเท่าใด ขอให้[illegible] นึกดูเถิด

ต. เทียม ศรีพิจิตร [illegible] กล่าวว่าที่ท่านรัฐมนตรีแถลงว่าพระภิกษุ[illegible]ทรัพย์สมบัติเป็นจำนวนไม่ใช่น้อย ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าพระภิกษุ[illegible]

ทรัพย์สมบัติเลย ส่วนการที่ท่านแถลงว่าเราควรจะถือประเพณีที่ยอมอนุญาตให้พระภิกษุมีทรัพย์สมบัติมากนั้น จงนึกเสียใหม่เถิด เวลานี้สิ่งอะไรเก่า ๆ ที่มันไม่ดี จงละเสียทีเถอะ ขอให้เปลี่ยนแปลงสภาวะของการเป็นอยู่ของชาติเราบ้างเถิด อย่าเอาเก่ามาใช้เลย ทีนี้ข้าพเจ้าขอแถลงต่อไปว่าตามคำสอนของพระพุทธองค์มีว่าจงสละประโยชน์ส่วนน้อยเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ นี่เป็นคำสอนของพระพุทธองค์จริง ๆ คือให้เราสละประโยชน์ส่วนน้อยเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ การที่เราสละ เวลาที่พระภิกษุมรณภาพไปนั้นและได้ถวายทรัพย์สมบัติให้เป็นคำสอนสมบัติไปนั้นซึ่งอยู่ในความอารักขาของกระทรวงธรรมการ ๆ เป็นผู้รับใช้พระศาสนาต่างหาก หาได้รับศาสนสมบัติของศาสนาไม่ เป็นความจริงกระทรวงธรรมการเป็นผู้รับใช้โดยความเคารพ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่เราจะเคารพต่อพระพุทธเจ้าของเรา ที่ท่านมีคำสอนของท่านไว้แล้วว่าให้เราสละประโยชน์ส่วนน้อยเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่นั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าการที่เราตัดอันนี้ก็จะเป็นการทรุ่งเรืองแก่พระศาสนาโดยแท้จริง

นายแช่ วัจนลักษณ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดสิงห์บุรี กล่าวว่า ข้อที่โต้เถียงกันนี้ ท่านรัฐมนตรีได้ให้เหตุผลแล้วว่า ข้อที่ ๑ กฎหมายนี้เป็นประเพณีมานมนาน ข้อที่ ๒ มีสติกิดใจอยู่ว่าถ้าเราจะแก้กฎหมายนี้แล้วจะเป็นการกะทบกระเทือนถึงพระภิกษุขณะนี้ นี่เป็นข้อที่ ๒ และยิ่งกว่านั้นข้าพเจ้าเห็นว่าข้อที่โต้เถียงกันนี้เป็นการนอกที่

เราจะแปรญัตติได้ เพราะเหตุว่าหลักการในพระราชบัญญัตินี้มีหลักอยู่ว่าในเรื่องมฤดกของคนตายมีอยู่ ๒ อย่าง ๑ พระ กับบุคคลไม่ใช่พระ เมื่อมีหลักอยู่ ๒ ข้อเช่นนี้แล้ว แล้วอีกประการหนึ่งกฎหมายนี้ใช้มานมนาน และเป็นหลักการซึ่งไม่ได้มีใครแปรญัตติไว้ แล้วหลักการนี้ก็ได้วางมาแล้ว อีกประการหนึ่งยังไม่มีใครแปรญัตติเลย มาโต้เถียงกันเช่นนี้จะให้แก้หลักการใหญ่ๆ ถ้าแก้หลักการอันนี้แล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นหลักใหญ่ที่เดียว หาใช่จะเล็กหรือควรจะแปรญัตติได้ไม่ เป็นหลักการของกฎหมาย ถ้าจะแก้หลักการไป จะเป็นผลร้ายดังที่รัฐบาลได้ให้เหตุผลมาแล้ว ข้าพเจ้าว่าดังนี้

พระมนูภาณวิมลศาสตร์ กรรมาธิการ กล่าวว่า ในมาตรา ๒๕ นี้ได้มีการโต้เถียงกันมามากแล้ว แต่ข้าพเจ้าขอเตือนท่านสมาชิกทั้งหลายว่า ผู้ที่ค้านร่างของกรรมาธิการนั้น มักจะโต้เถียงออกไปนอกทางเสียเป็นส่วนมาก ไปพูดถึงว่าเขาทำบุญให้พระแล้ว พระเอาทรัพย์ไปยกให้ญาติพี่น้อง ซึ่งแท้จริงเป็นข้อเท็จจริง จะจริงสำหรับพระบางองค์หรือไม่ก็ไม่เกี่ยวกับร่างของกรรมาธิการ ข้อสำคัญในเรื่องนี้มีอยู่ว่าประการที่ ๑ กรรมาธิการขอเรียนว่าที่ร่างนี้เป็นประเพณีของเรามาแต่บุรมโบราณ เพราะฉะนั้นไม่ว่าประเทศชาติใดซึ่งถึงซึ่งความศิวิลัยซ์เซชั่นแล้ว เขาจะต้องสงวนประเพณีเสมอ เว้นแต่จะเป็นประเพณีชั่วร้ายไม่สามารถจะทนทานแล้ว เขา

จึงจะดัดแปลง การดัดแปลงประเพณีนั้น ไม่ใช่ว่าจะทำกันด้วยคน๒ คน จะต้องคิดถึงว่าคนโดยมากเขาพอใจให้เปลี่ยนแปลงแล้วหรือ ยังขอให้คิดอย่างนี้ ไม่ใช่ว่าคนสองคนในพวกนี้มีความเห็นชอบอย่างไรแล้วจะพากันแก้ จึงขอให้ระลึกในข้อสำคัญ อีกประการหนึ่งการที่จะแก้ประเพณีนั้น สมมติว่าเรากระหายที่จะแก้แล้ว ปัญหามีว่าเมื่อแก้แล้วจะได้ผลดีหรือผลร้าย จะต้องชั่งน้ำหนักให้ดี มีผู้ที่ต้องการจะดัดแปลงประเพณีอันนี้ อ้างว่าเป็นการผิดต่อพระศาสนา เป็นการดูหมิ่นต่อบรรพบุรุษของเราว่าทำไม่ถูกประเพณี แท้จริงพระพุทธศาสนาได้รุ่งเรืองในประเทศของเราและบรรพบุรุษของเราก็ได้เชิดชูมาเป็นเวลาช้านาน เพราะฉะนั้นการที่บรรพบุรุษของเราได้เชื่อนกฎหมายมาเช่นนี้เราก็ต้องเห็นชอบคล้องด้วย และอีกอย่างหนึ่งท่านสมาชิกบางคนแสดงเปิดเผยมาหลายแห่งแล้วว่าเป็นผู้ชำของในพระพุทธศาสนา ข้าพเจ้าก็เคารพในความเห็นของท่านยิ่งใหญ่ที่เดียว ท่านได้เคยเทียบพระพุทธศาสนาว่าเสมอกับรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญคืออะไร คือให้เสรีภาพแก่บุคคลต่าง ๆ ทุกคน เพราะฉะนั้นพุทธศาสนาก็ให้เสรีภาพเหมือนกันแก่บุคคลทุกคน เสรีภาพคืออะไร คือพระก็เป็นคนนี่เอง ไม่ใช่อิฐปูนที่ไหน ก็ควรจะได้รับเสรีภาพเช่นเดียวกับคนทั้งหลายซึ่งเป็นคน เมื่อได้อุปสมบทก็ควรจะจำหน่ายทรัพย์ของเขาได้ตามพอใจนั่นเอง นั่นก็เป็นการถูกต้อง ชอบด้วยพระศาสนา อีกประการหนึ่งการบำเพ็ญทานเป็นคำสั่งสอนในทาง

พระศาสนา กิจการที่พระจะบำเพ็ญทาน เราก็ยังจำกัดเขตลงไปว่าจะบำเพ็ญทานกับคนนั้นคนนี้ไม่ได้ ต้องให้วัด วัดซึ่งเป็นอิฐเป็นปูนจะบำเพ็ญทานได้อย่างไร ประโยชน์นั้นก็อยู่ด้วยคนที่จะเอาเงินใช้เท่านั้น บัญหาว่าจะให้ญาติของเขาใช้ได้ดีกว่า หรือกระทรวงธรรมการใช้ได้ดีกว่า เป็นบัญหาเท่านั้นเอง บัญหาว่าญาติของพระภิกษุก็ดี หรือกระทรวงธรรมการก็ดี หรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงธรรมการก็ดี ก็เป็นคนเสาะหาทั้งนั้น ถ้าคนที่เอาเงินไปใช้ในทางที่ดีก็เป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง ถ้าใช้ไม่ดี ได้ศึกษาข้อเท็จจริงแล้วจะเห็นว่าเงินของกระทรวงธรรมการได้ฉุยแฉกไปมากหลายทีเดียว เพราะฉะนั้นการที่เงินได้หมุนเวียน อ้างว่าเป็นของวัดของศาสนานั้นเป็นการอัดฉุยฉุยแฉกมากกว่าที่จะทำประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมือง นี่เป็นข้อสำคัญมาก แล้วอีกอย่างหนึ่งเราพูดกันถึงว่าพระสละทรัพย์สินลูกเมียอะไรต่างๆ ซึ่งไม่ใช่ความจริงเลย เพราะเหตุว่าการบวชเป็นพระภิกษุ ย่อมมีความมุ่งหมายต่างๆกัน บางองค์ก็มุ่งว่าเราอยากจะมาถือเพื่อศึกษาให้เป็นคนดีขึ้นเวลาหนึ่งเวลาใดในระหว่างที่จะทนได้ เช่น ๓ เดือน หรืออยากจะมาบวชสัก ๓ เดือนหรือ ๔ เดือนก็มี แล้วทำไมจะจำกัดสภาพให้พ้นจากบุคคลธรรมดา ท่านบวชเท่านั้น ไม่ได้ตั้งใจสละเลย อีกประการหนึ่งทรัพย์สินก็เป็นของพระภิกษุนั้นก็เนื่องจากบุคคลธรรมดา คือมีคนมาทำบุญทำทาน และถวายเพื่ออะไรก็รู้แล้ว พระเป็นคนก็รู้แล้ว ก็เพื่อให้ใช้ แล้วทำไมจึงจะกลับมาห้าม

ไม่ให้ท่านใช้ ซึ่งผิดกับเจตนาของผู้บริจาคไปอีก แล้วจะมาอ้างว่า เขาบริจาคให้แก่อิฐปูนให้กระทรวงธรรมการให้โรงเรียน ซึ่งไม่ใช่ความจริงเลย เขาอาจอุทิศใจด้วยประการใดก็ได้ ถ้าหากว่าจะให้กระทรวงธรรมการแล้วเขาก็อาจให้ได้ ไม่เห็นจำเป็นต้องให้ทางอื่นเลย ให้กระทรวงธรรมการเลยทีเดียวก็แล้วกัน แล้วก็เอามาใช้ในการศึกษาก็ได้ อย่างนี้ เพราะฉะนั้นเห็นว่าไม่มีเหตุผลเลยที่จะคัดค้านประเพณีอันดีของเราที่ชอบด้วยพระพุทธศาสนา และที่ข้าพเจ้าว่าชอบนั้นก็เพราะเหตุว่า คำของท่านที่เคยเผยแพร่ศาสนานั้นเอง ท่านเคยปาฐกมาหลายแห่งแล้ว ศาสนาของเราส่งเสริมเสรีภาพ เสรีภาพก็ให้บุคคลจำหน่ายทรัพย์ตามความพอใจนั้นเอง เป็นการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ในการที่จะลงประเพณีของเราอันดีนี้ไว้ แล้วก็นอกจากนั้นพูดถึงทางเศรษฐกิจแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นข้อเท็จจริงที่เดียว อย่างที่ได้เรียนมาแล้วว่าไหนๆ เงินเหล่านี้ก็ต้องได้หมุนด้วยมือคน ทั้งคนใช้ดีและใช้เอง แล้วแต่คนจะเอาไปใช้ ไม่เห็นว่าจะเอาเงินไปใช้ในนามของวัดดีกว่าบุคคลธรรมดาเลย ไม่เห็นมีเหตุอะไรที่จะแก้ไข แล้วอีกอย่างหนึ่งตามที่สมาชิกที่เป็นกรรมาธิการคนหนึ่งได้อ้างความเห็นของกรรมาธิการที่จริงท่านอ้างเพียงตอนต้นเท่านั้นเอง เพราะเราได้ประชุมกันหลายครั้งหลายคราวในครั้งนั้นจริงอยู่ แต่เราได้ประชุมหลายครั้งและได้ลบล้างไปหมดแล้ว คือในครั้งนั้นมีผู้เสนอและมีผู้เห็นด้วย และเราได้ประชุมกันในที่สุดก็มีความเห็นว่า

ตกไปแล้ว เพราะเห็นว่าประเพณีเดิมดีอยู่ ไม่มีเหตุก็ไม่ควรจะลบล้าง แล้วอีกประการหนึ่งต้องคิดถึงว่าการที่เราจะไปลงโทษพระซึ่งเป็นพลเมืองประชาชนของไทยเราเหมือนกันโดยจำกัดโน่นนี่ให้มาก ถ้าหากว่าท่านอยู่ไม่ได้ พากันสึกหมดแล้ว ทางราชการบ้านเมืองเราสามารถจะแก้ปัญหาอันนั้นตกหรือ ปัญหาอันนั้นจะเป็นการดีเหลือเกิน ถ้าแก้อันนั้นตก จะไม่มีคนว่างงานเต็มบ้านเต็มเมือง ซึ่งเป็นปัญหาในทวีปยุโรปและอเมริกาก็ได้แก้กันมาก เรามาเถียงปัญหาเช่นนี้ สงสัยว่าจะแก้กันอย่างไร เพราะฉะนั้นขอให้ใคร่ครวญดูให้ดีในข้อนี้

พ.ต. หลวงรณสิทธิพิชัย กล่าวว่า เท่าที่กรรมาธิการได้กล่าวเมื่อกี้นี้นั้น ข้าพเจ้าสามารถที่จะแก้ได้เป็นข้อๆ ไป แต่ว่าถ้าจะมาแก้กันในระหว่างเวลาประชุมแล้ว รู้สึกว่าสมาชิกทั้งหลายจะถึงซึ่งภาวะการเวียนศีรษะ เพราะฉะนั้นจึงอยากจะขอพูดเพียงข้อสำคัญๆ ว่า เราจะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาหรือไม่ เท่าที่ท่านอ้างว่าประเพณีของเราที่ทำกันอยู่นั้นดีเหลือทนแล้ว ข้าพเจ้ารับรอง ดีเหลือทนเหลือที่เราจะทนความดีต่อไปได้ เพราะฉะนั้นเราคิดที่จะเปลี่ยน และที่เรียกว่าเป็นประเพณีที่เคยใช้มาแต่ดั้งเดิมนั้น ข้าพเจ้าใคร่จะกล่าวว่าพระพุทธศาสนาได้ตั้งมาแล้ว ๒๔๗๗ ปี ใครจะเก่ากว่ากัน ประเพณีที่เราตั้งนั้นตั้งเมื่อไร หลักธรรมแห่งศาสนาตั้งเมื่อไร ๒๔๗๗ ปีแล้ว ก็เมื่อพวกเราบรรพบุรุษของเราท่านยกย่อง ข้าพเจ้าก็ยกย่องบรรพบุรุษ ปู่ย่าตายายของข้าพเจ้าเหมือนกัน แต่เมื่อมาบัดนี้เราได้

มองเห็นแล้ว ศึกษาแล้ว หลักในทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร ประเพณีเราทำเดี๋ยวนี้เป็นอย่างไร เราเห็นว่าขัดต่อหลักศาสนา เราจึงใคร่จะเปลี่ยนเสียให้ถูกหลักเท่านั้น ไม่ใช่ประเพณีจะถูกเสมอประเพณีกับหลักธรรมของพระพุทธเจ้านั้นต่างกันมาก ไม่มีใครจะปฏิเสธหลักธรรมของพระพุทธเจ้าได้ พระพุทธศาสนาได้ตั้งมาแล้ว ๒๔๗๗ ปี แล้วทำไมจะว่าประเพณีของเราดีกว่าเล่า ข้าพเจ้าสงสัยเหลือเกิน และประเทศสยาม พุทธจักรจะอยู่ได้ก็ย่อมอาศัยอาณาจักร เมื่ออาณาจักรจะไม่ปกครองพระพุทธศาสนา จะไม่ยิ่งกันเสียซึ่งความละโมภของพระภิกษุแล้ว พระพุทธจักรจะเจริญได้ด้วยอย่างไร พุทธจักรจะเจริญได้ด้วยอาณาจักรคุ้มครองช่วยเหลือ ก็เมื่ออาณาจักรทอดมือทอดเท้าเช่นนี้แล้ว พุทธจักรจะเจริญได้ด้วยอย่างไร ข้าพเจ้ายังสงสัยสักเล็กน้อย แต่บางทีข้าพเจ้าจะสงสัยผิด รออภัยด้วย คือที่กรรมาธิการกล่าวเมื่อกี้นี้ว่าบรรพบุรุษของเราได้สร้างประเพณีนี้มานาน ประเพณีนี้สร้างด้วยบรรพบุรุษของเรานี้น่าจะถูกต้อง นี่เป็นความคาดหมายของกรรมาธิการเท่านั้น แต่ดูว่ากรรมาธิการก็ไม่แน่ใจว่าประเพณีนี้ถูกหรือผิดแน่ ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าหลักของพระพุทธเจ้านั้นไม่มุ่งหมายที่จะให้พระภิกษุสร้างสำสมทรัพย์สมบัติไว้ นี่ข้าพเจ้าขอยืนยัน ก็เมื่อเรามุ่งหมายที่จะบำรุงพระพุทธจักรของเราแล้ว เราจะไม่ช่วยเหลือโดยทางอาณาจักรเข้าคุ้มครองพุทธจักรแล้วหรือ ข้าพเจ้าคิดว่าเมื่อเราจะช่วยเหลือส่งเสริมพุทธจักรแล้ว ก็

เห็นเป็นการสมควรที่จะได้รับหลักการอันนั้น และที่ว่าพระที่บวชแล้วนั้นได้สละลูกเมียแล้วไม่จริงเลย ข้าพเจ้าขอคัดค้านว่าจริงที่สุด พระถ้าไม่สละแล้วจะไปอยู่วัดไม่ได้ เมื่อท่านหมดความเสียสละเมื่อไร ท่านก็สึกออกมา แต่เมื่อท่านยังเป็นพระอยู่ก็แปลว่าท่านได้สละแล้ว ทำไมว่าไม่จริงได้ ถ้าไม่จริงแล้วทำไมจะไปโกนหัว ครองผ้าเหลืองอยู่อย่างไร เป็นการดูถูกพระพุทธศาสนามากนัก เมื่อท่านหมดความเสียสละเมื่อไร อยากมีลูกเมียเมื่อไร ก็สึกออกมา แต่ในระหว่างที่บวชท่านเสียสละจริง ๆ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าไม่มีอะไรที่จะพูด นอกจากเราซึ่งเป็นพุทธศาสนิกชนจะรับรองหลักธรรมของพระพุทธเจ้าซึ่งได้สร้างมาแล้ว ๒๕๗๗ ปีนี้หรือไม่ ถ้าหากว่าเรารับแล้วก็แล้วไป ถ้าหากว่าไม่รับรองจะปล่อยไปตามเรื่องตามราวเหมือนเรือเข้งเค้งก็แล้วแต่

ร.อ. ทองหล่อ จำหิรัญ ร.น. กล่าวว่า ข้าพเจ้าจำต้องกล่าวขอโทษเสียก่อนว่า ข้าพเจ้าไม่มีความรู้เชี่ยวชาญในทางนิติศาสตร์และทางวินัยบัญญัติ แต่ใครที่จะกล่าวสนับสนุนให้มีความคงไว้ตามร่างนี้ในฉะเพาะหลักการและข้อเท็จจริงบางประการ ซึ่งอาจกล่าวซ้ำกับที่ท่านสมาชิกหรือท่านกรรมาธิการได้กล่าวมาแล้วบ้างบางข้อ ตามธรรมดาพระภิกษุนั้นก็คือบุคคลที่เกิดมา มีสภาพเป็นมนุษย์ธรรมดานี่เอง เพราะฉะนั้นพระภิกษุจำต้องมีญาติ เมื่อบุคคลไปบวชเป็นพระภิกษุแล้วหาขาดกับญาติของตัวไม่ ก็ฉะเพาะในเรื่องที่ว่าพระภิกษุ

จะมีทรัพย์สมบัติได้หรือไม่ ตามธรรมดาทรัพย์สมบัตินั้นเป็นเครื่องอาศัย แม้ว่าพระภิกษุจะมีเครื่องอาศัยเพียงบริขาร ๔ ตามบทบัญญัติก็ตาม แต่เครื่องอาศัยอื่นนั้นก็ยังจะต้องมีอีกเพื่อเป็นเครื่องประกอบความสุขสำราญในขณะที่เป็นพระภิกษุได้บ้างโดยไม่ขัดกับวินัย ที่จริงพระภิกษุได้มีวินัยบัญญัติเป็นวิถีทางที่จะปฏิบัติอยู่ส่วนหนึ่งแล้ว การบัญญัติกฎหมายก็ไม่น่าจะไปขัดกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ภิกษุอาจกลับภาวะลงมาเป็นคฤหัสถ์ได้อีก นี่เป็นเรื่องสำคัญ และภิกษุจำต้องมีอยู่ตั้งข้าพเจ้ากล่าวแล้ว ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามีความตอนหนึ่งกล่าวว่าการสงเคราะห์ญาตินั้นเป็นของที่ควรแก่ภิกษุหรือคฤหัสถ์ที่จะประพฤติ ถึงอย่างไรก็ดีภิกษุนั้นจะอาศัยตัวเองหาได้ไม่ จำจะต้องอาศัยบุคคลอื่นๆ นอกจากภิกษุด้วยกันเอง แล้วก็ญาติของพระภิกษุนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างญาติของพระภิกษุกับพระภิกษุก็เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลธรรมดา ปัญหาสำคัญก็มีว่าพระภิกษุจะจำหน่ายทรัพย์ของตัวได้หรือไม่ ได้กล่าวแล้วว่าพระภิกษุอาจมีทรัพย์ได้ โดยที่ว่าการอุทิศของบุคคลที่เรียกว่าทำบุญนั้นย่อมแล้วแต่ความมุ่งหมาย บุคคลผู้ใดมุ่งหมายจะอุทิศวัตถุทานสิ่งใดที่จะให้เป็นของสงฆ์ถ้าเป็นวัตถุที่เป็นครุภัณฑ์แล้ว พระภิกษุหาอาจถือเอาเป็นเจ้าของได้ไม่ วัตถุนั้นย่อมจะตกเป็นของสงฆ์ไป แต่วัตถุใดที่เป็นส่วนลหุภัณฑ์แล้ว วัตถุนั้นก็ย่อมจะตกเป็นของส่วนตัวไป หาใช่เป็นของสงฆ์ไม่ เช่นนี้ก็จะเห็นได้ว่าวัตถุบางอย่างก็อาจเป็นของส่วนตัวและเป็นของ

สงฆ์ได้ทั้งสองอย่าง ตามธรรมดาพระภิกษุนั้นเมื่อใกล้จะถึงมรณภาพ มีประเพณีว่าให้มอบบริขาร ก็เข้าทำนองคล้ายทำพินัยกรรม คือของสิ่งใดขณะที่มีชีวิตอยู่ จะมอบให้ผู้ใดก็ได้ คือไม่ให้เป็นของสงฆ์ ถ้าเมื่อตายไปแล้วพระภิกษุไม่ได้มอบให้เป็นของผู้อื่น ของที่ตกอยู่นั้นก็ย่อมเป็นของวัดไปตามธรรมดานั่นเอง เพราะฉะนั้นในข้อนี้ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า น่าจะคงไว้ตามร่างของกฎหมายนี้

นายมังกร สามเสน กล่าวว่า กฎหมายบทนี้พิจารณากันถึงทรัพย์ของพระและมฤดกของพระ ข้าพเจ้าอยากจะใคร่อภิปรายว่าตามหลักศาสนา พระย่อมไม่มีทรัพย์สมบัติใด ที่พระมีพระใช้เรียกว่าอาศัยเท่านั้น เมื่อพระไม่มีทรัพย์สมบัติตามศาสนาแล้ว พระจะยกให้ใครไม่ได้เลย เพราะฉะนั้นไม่ควรจะมีสิทธิที่จะทำพินัยกรรมหรือจำหน่ายทรัพย์ใด ๆ อีกข้อหนึ่งที่กรรมาธิการวิตกในข้อเศรษฐกิจว่าถ้าพระพากันสึกเสียหมดแล้ว จะไม่มีงานทำให้ลำบากนั้น ในข้อนี้ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวถึงพระ ข้าพเจ้าอยากจะขอกล่าว คือในทางเศรษฐกิจว่า ถ้าบุคคลไปนอนอยู่เฉย ๆ หมดแล้ว นั่นแหละจะทำให้ลำบาก คนที่ไม่ทำงานนอนอยู่เฉย ๆ นั่นแหละทำให้แรงศูนย์ไป เมื่อไม่มีแรงออกเป็นค่าแล้วจะทำให้ลำบาก ถ้าแรงนั้นได้ออกมา คือทำงานให้แรงเป็นค่าแล้ว ชาติบ้านเมืองก็จะเจริญขึ้น นี่เป็นการตรงกันข้าม เพราะฉะนั้นเห็นว่าควรจะแก้ไข ไม่ยอมให้พระทำพินัยกรรมและจำหน่ายทรัพย์ได้

ร.ท. ทองดำ คล้ายโอภาส ผู้แทนราษฎร จังหวัดปราจีนบุรี กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอวิงวอนให้สมาชิกทั้งหลายพึงข้าพเจ้าสักหน่อย พระพุทธเจ้าของเรานั้น ท่านไม่ได้มุ่งว่าบทบัญญัติของพระองค์จะต้องบัญญัติตายตัว พระองค์เคยรับสั่งกับสาวกของพระองค์ว่าให้ทำตามกาลสมัย ถ้าถึงคราวก็ให้เปลี่ยนแปลงได้ เพราะฉะนั้นเชื่อว่าท่านทั้งหลายคงรู้ดี เพราะฉะนั้นเวลานี้พระของเราทำได้หรือยัง ขอให้ท่านทั้งหลายคิดใจดูญาติพี่น้องของท่านทั้งหลายว่าเป็นอย่างไร เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เราจะเอาบทบัญญัติวางตายตัวว่าพระไม่ต้องมีทรัพย์สมบัติแล้ว ไม่ต้องให้มฤดกแก่ใคร เช่นนี้ทำได้หรือ ข้าพเจ้าเห็นว่าเราควรจะปฏิบัติมาอย่างเคยไปดีกว่า เพื่อจะไม่ให้เกิดการกะทบกระเทือนขึ้น แล้ววัดของเรามีหลายวัด พระมีหลายแสนกะทบกระเทือนมากทีเดียว

ร.ต. เนตร์ พูนวิวัฒน์ กล่าวว่า เราได้พูดถึงเรื่องความเสื่อมและความเจริญของพระพุทธศาสนา ขอให้คิดดูให้ตระหนักว่าการจะเจริญหรือเสื่อมนั้น จุดสำคัญอยู่ที่พระภิกษุเป็นใหญ่ เพราะเหตุว่าประชาชนของเราย่อมนับถือเคารพพระภิกษุ ๆ จะนำไปทางใดแล้ว ประชาชนของเราเวลานี้ก็ย่อมไปทางนั้นด้วย ถ้าหากว่าเรามาบัญญัติให้พระทั้งหลายได้รับความเดือดร้อนแล้ว พระเหล่านั้นจะรู้สึกอย่างไร และความรู้สึกของพระเหล่านั้นจะตกมาถึงประชาชนด้วยหรือไม่ ถ้าตกถึงประชาชนด้วยแล้ว ข้าพเจ้าเชื่อเป็นแน่นอนว่า

จะทำให้ศาสนาของเราเสื่อมลงทันที ถ้าพระพุทธศาสนาของเราเสื่อมแล้ว ข้าพเจ้าเสียใจยิ่งนักว่าการปกครองระบอบนี้จะเป็นประการใด เพราะฉะนั้นขอให้สมาชิกระลึกให้จงหนักว่า ประเพณีอันนี้ควรแก้หรือยัง ส่วนตัวข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะคงไว้ก่อน ถ้าถึงเวลาที่ควรจะแก้แล้วคงจะได้แก้ไม่ต้องสงสัย ขอให้ระลึกให้จงหนักว่า ถ้าศาสนาเสื่อมโดยพระภิกษุ โดยประชาชนเห็นว่ากฎหมายนี้ใช้แล้ว จะเป็นโทษต่อการปกครองเพียงไร

นาย ทองม้วน อัตถากร ผู้แทน ราษฎร จังหวัด มหาสารคาม กล่าวว่า ตามที่ข้าพเจ้าเข้าใจ คือพระภิกษุที่บวชอยู่ก็ตาม หรือพวกเราก็ตาม ก็ได้ชื่อว่าบุคคล เมื่อเป็นบุคคลแล้วก็ย่อมมีสิทธิหน้าที่ การที่เราจะออกกฎหมายมาตัดสิทธิและหน้าที่ของเขานั้นจะเป็นการชอบแล้วหรือ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะบัญญัติกฎหมายเป็นการเปลี่ยนแปลงประเพณี เมื่อเรารู้ถึงสิทธิของเขามีอย่างไรแล้ว การที่จะจำกัดสิทธิของเขานั้น นักนิติศาสตร์ทั้งหลายก็ย่อมทราบอยู่แล้วว่าอย่างไรเป็นการจำกัดสิทธิของเขา การจำกัดสิทธิชนิดนี้ผิดหลักพระพุทธศาสนาคำสั่งสอนพระพุทธเจ้า คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้แจกให้ทาน เมื่อเขาแจกเป็นทานแล้วจะเป็นการไม่ชอบอย่างไร ข้อนั้นข้าพเจ้าขอยืนยันว่าจริง เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าว่าจะต้องแจกได้ ทรัพย์สมบัติที่ได้มานั้นก็ได้มาโดยที่เขาให้ คือ เป็น บุคคลิกทาน อย่าง หนึ่ง สังฆทาน อย่าง หนึ่ง

เมื่อเป็นบุคคลิกทานแล้ว ก็เป็นสิทธิของเขาที่จะใช้ได้ เราไม่ควรจะไปจำกัดสิทธิของเขา การที่จะบำรุงพระศาสนาให้เจริญไม่ใช่เป็นวิธีด้วยการออกกฎหมายเช่นนั้น เหตุนั้นแหละข้าพเจ้าจึงเห็นสมควรตามร่างของกรรมาธิการที่แก้ไขมานั้น และพระภิกษุเมื่อไม่มีทรัพย์สมบัติแล้ว คงลงเมื่อเขาสึกแล้วก็จะต้องแก้ผ้าไป ไม่มีเครื่องนุ่งห่มเช่นนั้นจะเป็นผลร้ายแก่ไหน จะเป็นการขอบที่ไหน ข้าพเจ้าไม่รับรองที่เดียว ตามที่สมาชิกขอแปรญัตตินี้เห็นว่าไม่ถูกต้อง เพราะแปรญัตติในหลักการ ตามที่คณะกรรมาธิการได้แก้ไขมานั้นไม่ได้แก้ไขหลักการเลย คือแก้ไขถ้อยคำเท่านั้น ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าไม่มีทางที่จะแปรญัตติได้ แต่ทีนี้เราจะมีทางที่จะแก้ไขกฎหมายบทนี้เป็นการกะทบกระเทือนต่อบุคคลบางจำพวกนั้นแล้ว ตามที่ข้าพเจ้าได้เคยได้ยินได้ฟังมาบ่อยๆ ว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเช่นนี้แล้วจะมีผู้ที่คิดลบล้างศาสนาโดยวิธีหนึ่งวิธีใด ถ้าหากเราจะออกกฎหมายเช่นนี้แล้ว พระภิกษุทั้งหลายซึ่งคงจะรู้สึกว่าเป็นการกะทบกระเทือนต่อเขาเป็นการที่จะทำลายศาสนาโดยทางอ้อมเช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงขอให้คงไว้ตามร่างของกรรมาธิการ

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า มีผู้พูด ผู้อธิบายหลายท่านแล้วว่าที่จะแก้ไขนั้นจะแก้ได้หรือไม่ เพราะเหตุว่ากรรมาธิการไม่ได้แก้ไข แต่เรื่องนี้ได้ตกลงกับที่ประชุมแล้วว่าในมาตราใดที่กรรมาธิการได้แก้ไขแล้ว เป็นอันว่ามาตรานั้นสมาชิกมีสิทธิที่จะขอ

แก้ไขได้ ได้ตกลงกับที่ประชุมแล้ว ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงให้แก้ไขได้ เพราะเหตุว่าได้ตกลงในที่ประชุมนี้เสร็จแล้ว

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า ในเรื่องนี้ข้าพเจ้าจำได้ว่าท่านผู้ทำการแทนประธานฯได้บอกว่า ข้าพเจ้าขอให้ถือเป็นระเบียบเช่นนี้เถอะ ที่ประชุมไม่ได้ลงมติหรืออะไรเลย ในเรื่องที่ว่าถ้าไม่มีผู้ใดแปรญัตติภายในกำหนดแล้ว กรรมาธิการแก้คำหนึ่งคำใดแล้ว ให้แก้หลักการกันอีก ในที่นี้เป็นเพียงว่าประธานฯขอทำความตกลงและไม่มีมติว่าจะขอทำตามนั้น เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก คือต่อไปถ้ากรรมาธิการแก้คำว่า "นั้น" คำเดียวแล้ว แล้วก็มาแปรญัตติกันในนี้อีกจะยุ่งกันใหญ่ ซึ่งควรจะได้แปรญัตติกันภายในขณะนั้น มิฉะนั้นการประชุมในที่นี้จะยุ่งเสมอไม่ว่าเรื่องใด ๆ

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า สำหรับแก้ได้หรือไม่ควรหรือไม่ควร ข้าพเจ้าจะไม่ออกความเห็น เพราะเหตุว่าข้าพเจ้าไม่ได้เป็นผู้ตกลง แต่จำได้ว่าประธานฯได้เสนอความเห็นต่อที่ประชุม ถ้าที่ประชุมไม่คัดค้านประการใดแล้ว ก็หมายความว่าที่ประชุมตกลงอย่างนั้น เมื่อตกลงแล้วจะต้องดำเนินตามนั้น จะเปลี่ยนแปลงไม่ได้

ต. ยุ่เกี่ยง ทองดงยา ผู้แทนราษฎรจังหวัดกาญจนบุรี กล่าวว่า ตามที่ว่าจะแก้ไขได้นั้น ไม่เป็นปัญหาสำคัญ เพราะเหตุว่าเมื่อที่ประชุมได้นิ่งนั้น ก็หมายความว่าที่ประชุมไม่คัดค้าน เพราะฉะนั้นที่

ข้าพเจ้าจะกล่าวต่อไปอีกว่าถึงมาตรา ๕ ซึ่งเป็นปัญหาในนโยบาย อันสำคัญ ที่ทั้งสองฝ่ายได้เถียงกันนั้น ฝ่ายหนึ่งกล่าวว่า ถ้าแม้ว่าเราจะยอมให้พระภิกษุทำพินัยกรรม์แล้วศาสนาจะเจริญหรือตกต่ำเพียงใดหรือหาไม่ เราจะเห็นได้ว่าแต่ก่อนพุทธจักรมีอำนาจยิ่งใหญ่กว่าฝ่ายอาณาจักร เราจะเห็นได้ว่าวัดมีอาณาเขตค์กว้างขวางใหญ่โต มีอำนาจเก็บภาษีอากรเอง เช่นโรมัน แต่ต่อมาภายหลังอาณาจักรจึงคิดล้างอำนาจศาสนจักรทีละเล็กทีละน้อย แต่หากมิใช่กระทำด้วยอย่างนั้น มิได้บัญญัติด้วยกฎหมายด้วยอำนาจทางฝ่ายอาณาจักรพอเพียงแล้ว จึงไม่กลับในปัญหาที่ว่า ถ้าแม้ว่าภิกษุมีพินัยกรรม์จะทำให้ศาสนาตกต่ำเพียงใดนั้น เป็นปัญหาที่ว่าพระมีทรัพย์สมบัติ ถ้าหากว่าพระไม่มีทรัพย์สมบัติ ท่านก็หาไปทำพินัยกรรม์ได้ไม่ ในเรื่องปัญหาที่ว่าจะบำรุงพระศาสนาให้รุ่งเรือง ข้าพเจ้าคิดว่าหาได้เป็นเรื่องที่จะให้พระภิกษุทำพินัยกรรม์ไม่ แต่เห็นว่าจะให้ธรรมของพระพุทธเจ้าแพร่หลายในประชาชนเท่านั้น และถ้าการทำพินัยกรรม์จะทำให้พระศาสนาตกต่ำแล้วเราก็ควรจะบังคับให้พลเมืองเราให้ทานมัธยาตเป็นสังฆทานดีกว่าที่จะเป็นบุคคลิกทาน เราควรจะแก้ไขในทางนั้นเสียยิ่งกว่าจะแก้ไขในมาตรานี้ เพราะเหตุว่าวัดเรามีมาก และมีพระภิกษุที่มีทรัพย์สมบัติอยู่มาก เราจะประมาณว่าพระไม่มีทรัพย์สมบัตินั้นไม่ได้ เพราะเหตุว่าได้สระสมกันมาหลายปีร้อยแล้ว เราควรจะแก้ไขในทำนองนโยบายที่จะมิให้กะทบกระเทือนในเรื่องนี้จะดีกว่า

ขุนชำนาญภาษา ผู้แทนราษฎรจังหวัดนราธิวาส กล่าวว่า ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับสมาชิกผู้นั้น และอีกประการหนึ่งแม้ว่าเราจะตัดข้อที่ว่า เว้นไว้แต่พระภิกษุนั้นจะได้ทำพินัยกรรมหรือจำหน่ายก็ดี ข้าพเจ้าไม่เห็นข้อไหนจะตัดสิทธิพระภิกษุซึ่งจะให้ทรัพย์ผู้อื่นนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ต่างอะไรกันเลย จะคงไว้ก็ไม่ต่างกัน เพราะมีชีวิตอยู่ ของๆ ท่านจะให้ใครก็ได้ ข้าพเจ้าเห็นอย่างนี้ เมื่อตัดออกไม่ได้ผลแล้ว เมื่อเห็นแล้วว่าไม่มีผลก็ควรคงไว้เท่านั้นเอง ข้าพเจ้าจึงขอเสนอให้ลงมติ

นายสรอย ณลำปาง นายกิมเส็ง ตันชุเสก รับรอง

น.ท. พระศรการวิจิตร์ ร.น. ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครพนม กล่าวว่า ก่อนซึ่งสภาฯ นี้จะลงมติไปในทางใดก็ดี ในมาตรา ๒๕ นั้น ข้าพเจ้าขอเรียนว่าสงฆ์ทุกวันนี้เป็นสมมติสงฆ์ ไม่ใช่อารยสงฆ์.....

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เดี๋ยว ขอโทษ มีผู้เสนอให้ลงมติและมีผู้รับรองถูกต้องแล้ว เพราะฉะนั้นท่านจะขอให้อภิปรายต่อไปอีก ก็ขอให้เสนอ

น.ท. พระศรการวิจิตร์ ร.น. ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครพนม กล่าวว่า คือจะเรียนว่าก่อนที่จะลงมติ.....

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ไม่ต้อง

หลวงวรนิติปรีชา ผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอเสนอให้อภิปรายต่อไป

หลวงชำนาญนิติเกษตร์ นายพัก ณสงขลา รับรอง

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ถ้าอย่างนั้นข้าพเจ้าจะให้ลงมติเสียก่อนว่า ปัญหาเวลานี้สำหรับข้อนี้ควรจะเปิดอภิปรายหรือจะปิดอภิปราย.....

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดธนบุรี กล่าวว่า คือปัญหาในเรื่องนี้ว่า สมาชิกจะมาแปรญัตติได้หรือไม่.....

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ข้าพเจ้าได้ตัดสินเด็ดขาดแล้ว ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะเปิดอภิปรายต่อไป โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๒๓ นาย

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะปิดอภิปราย โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๔๗ นาย

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เป็นอันว่าปิดอภิปราย ขอให้ผู้เสนอแปรญัตติเสนออีกครั้ง ๑

นายพึ่ก ณสงขลา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุตรดิตถ์ กล่าวว่า ข้าพเจ้าเสนอเพื่อที่จะให้ตัดความในมาตรานี้ตั้งแต่คำว่า "เว้นไว้แต่จะได้จำหน่ายไปในระหว่างชีวิต หรือโดยพินัยกรรม" ออก เมื่อตัดออกแล้ว ความก็คงอยู่แต่เพียงว่า "ทรัพย์สินของพระภิกษุที่ได้มาในระหว่างเวลาที่อยู่ในสมณเพศนั้น เมื่อพระภิกษุนั้นถึงแก่มรณภาพให้ตกเป็นสมบัติของวัดที่เป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุนั้น"

นายแช่ อัจนลักษณะ ผู้แทนราษฎรจังหวัดสิงห์บุรี กล่าวว่า

ที่จริงข้าพเจ้าจะเรียนหลายครั้งแล้ว แต่ว่าท่านประธานฯยังไม่อนุญาต คือเรื่องที่เราจะลงมติกันนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าจะลงมติไม่ได้ เพราะอะไร เพราะเหตุว่าหลักการหรือไม่ เรื่องนี้ถ้าหากว่าลงมติไปดังที่สมาชิกแปรแล้ว.....

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผ่านไปแล้วและเป็นเรื่องที่สมาชิกมีสิทธิจะแปรญัตติได้ เพราะฉะนั้นปัญหานั้นขอให้ผ่านไป ข้าพเจ้าจะให้ลงมติว่า คำที่มีผู้แปรญัตติว่า ควรจะให้ตัดออกหรือควรจะให้คงไว้ ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะให้ตัดออก โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๑๕ นาย

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ผู้ใดเห็นว่าควรจะให้คงไว้ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๕๘ นาย

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เป็นอันว่าข้อความที่แปรญัตติให้คงไว้

นายแช่ วัจนลักษณะ ผู้แทนราษฎรจังหวัดสิงห์บุรี กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอฝากความสังเกตไว้เล็กน้อย คือว่าในเรื่องนี้ไม่มีผู้แปรญัตติแล้ว ท่านประธานฯมาให้ขอให้ลงมติในเรื่องนี้ต่อไปแล้ว ที่หลังจะมีผู้ที่ไม่ต้อง.....

ท่านการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เดี๋ยวๆ มีผู้ขอแปรญัตติแล้ว ไม่ใช่ไม่มี ข้าพเจ้ายืนยันได้ เพราะฉะนั้นปัญหาขอนี้ขอให้เป็นอันผ่านไป ถ้าหากว่าจะพิจารณาในเรื่องอื่นก็พูดได้ แต่เรื่องนี้ขอให้ผ่านไป

น.ต. หลวงชำรงนาวาสวัสดิ์ ร.น. รัฐมนตรี กล่าวว่า คือที่ขอให้ผ่านไปจะขอสงวนไว้ว่าจะรื้อฟื้นขึ้นพิจารณาอีกได้หรือไม่ เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญและเป็นปัญหาเรื่องข้อบังคับซึ่งที่ประชุมนี้น่าจะตีความได้ ที่สงวนเช่นนี้ทางรัฐบาลหรือสมาชิกอาจจะเสนอให้ตีความในข้อบังคับบทนี้ก็ได้ เพราะว่าเรื่องมันใหญ่โต ถ้าแม้ว่าจะยอมให้ผ่านไปได้เช่นนี้แล้ว ที่หลังบรรดากฎหมายที่จะผ่านก็จะผ่านได้โดยยากลำบาก ยกตัวอย่างว่ากรรมาธิการได้แก้คำว่า "ความตาย" เป็น "มรณภาพ" คำเดียวเท่านี้ก็เปิดให้มีการแปรญัตติขึ้นได้อีก เรื่องมันไม่มีที่สิ้นสุด เพราะฉะนั้นปัญหาที่ให้ไปแปรญัตติในระยะเวลากำหนดก็ไม่มีประโยชน์ จะให้ผ่านไปในวันนี้ก็ไม่ขัดข้อง แต่ขออย่าถือว่าเป็นคำเด็ดขาด

ท่านการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ท่านการแทนประธานสภาฯ ได้ตกลงกับที่ประชุมแล้ว คือพระเรียมฯ ได้แจ้งกับที่ประชุมแล้ว เพราะฉะนั้นเมื่อความตกลงมีเช่นนี้ก็ควรจะเป็นเช่นนั้น เพราะฉะนั้นเมื่อสมาชิกเห็นว่าควรจะเป็นไปอย่างอื่นก็มีสิทธิจะเสนอญัตติขอแก้ได้ แต่เรื่องที่แล้วมาเป็นเรื่องที่ประธานฯ ทำ

ความตกลงกับที่ประชุม แต่จะเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นข้าพเจ้าไม่ขัดข้อง แต่คิดว่าตกลงไปแล้วก็ต้องเป็นอย่างนั้น

นาย ทองม้วน อัตถากร ผู้แทน ราษฎร จังหวัด มหาสารคาม กล่าวว่า การที่จะมาแปรญัตติกันในระหว่างกำลังปรึกษากันอย่างนี้ ข้าพเจ้า .....

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ถ้าอย่างนั้นก็เป็นอันว่า ถ้าหากว่าจะมีเรื่องเช่นนั้นก็ขอให้ท่านเสนอขอแปรญัตติขึ้นมา แล้วข้าพเจ้าจะได้รับพิจารณา เรื่องนั้นขอให้ผ่านไปเสียก่อน ถ้าหากว่าท่านผู้ใดจะให้เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นในระหว่างการประชุม ท่านมีสิทธิจะขอให้คิดความตามข้อ ๘๑ ได้ ข้าพเจ้าไม่ขัดข้อง

นาย ทองม้วน อัตถากร ผู้แทน ราษฎร จังหวัด มหาสารคาม กล่าวว่า การที่จะให้แปรญัตติกันในที่นี้ ข้าพเจ้าก็เห็นชอบเหมือนกัน เพราะว่าข้าพเจ้าอยากจะแปรญัตติบ้าง แต่เมื่อคิดดูให้รอบคอบแล้วจะทำให้เป็นการเสียเวลาของสภาฯ มาก การประชุมจะไม่สิ้นสุดลงสักที เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอเสนอญัตติว่า มิให้มีการแปรญัตติกันในระหว่างปรึกษาเช่นนี้ ถ้าหากว่าจะมีข้อที่สงสัยสำคัญแล้วขอให้ส่งไปให้กรรมาธิการ

นายแช่ วัจนลักษณะ ผู้แทนราษฎรจังหวัดสิงห์บุรี กล่าวว่า ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยตามที่สมาชิกกล่าว เพราะว่าที่ท่านประธานว่าเมื่อกันว่าขอพักห้องหรือค่ำที่ .....

ท่าการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ถ้าหากว่าท่านต้องการเช่นนั้น ขอให้ทำตามข้อบังคับ คือเสนอญัตติเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีผู้รับรองถูกต้องขึ้นมาแล้วข้าพเจ้าจะรับพิจารณา

นายแช่ วัจนลักษณะ ผู้แทนราษฎรจังหวัดสิงห์บุรี กล่าวว่า มิได้ ที่ข้าพเจ้าจะเรียนเมื่อกี้ คือไม่เห็นด้วยกับที่สมาชิกเสนอ.....

ท่าการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ขอให้เป็นอันยุติกันเสียที ขอให้เสนอเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นมาและมีผู้รับรองถูกต้องจะได้ปรึกษากันอีก ขอให้พิจารณาเรื่องนี้ก่อน เมื่อยังไม่มีผู้แปรญัตติถูกต้อง ไม่อย่างนั้นไม่มีที่สิ้นสุด มาตรา ๒๕ ผู้ใดคิดใจอีกบ้าง

จุนข่านาญภาษา ผู้แทนราษฎรจังหวัดนราธิวาส กล่าวว่า จะไรยังไม่เข้าใจ

ท่าการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ขอให้พิจารณาในมาตรา ๒๕ ต่อไป ส่วนในข้อที่ว่าจะแปรญัตติได้หรือไม่ ในเมื่อคณะกรรมาธิการได้แก้ไขถ้อยคำแต่เพียงเล็กน้อยนั้น ขอให้เป็นไปตามที่ประธานฯได้ตกลงไว้ก่อน ส่วนจะเปลี่ยนเป็นอย่างไรขอให้ผู้มีความประสงค์เช่นนั้นเสนอญัตติขึ้นมา โดยมีผู้รับรองถูกต้องจะได้นำเข้าปรึกษา เพราะฉะนั้นต่อไปนี้ขอให้พิจารณามาตรา ๒๕ ต่อไปอีก

หลวงวรนิติปริชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ข้าพเจ้าสงสัยว่าจะแปรญัตติเข้ามาได้อย่างไร เพราะยังไม่มีญัตติอะไรเลย ก็เมื่อที่ประชุมนัดตกลงว่า เมื่อมีการแก้ไขแล้วให้ถือว่าเป็นการเสนอญัตติใหม่ที่

ประชุมนี้ไม่มีใครคัดค้านแล้ว ท่านประธานฯก็ได้สั่งให้เด็ดขาดไปแล้ว เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าหวังใจว่าสภาฯนี้จะไม่เหลวไหลเป็นอย่างอื่นไปอีก

นายเนย สุจิมา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอรับรอง

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เอาละ เรื่องนี้ขอให้ระงับเสียที โปรดพิจารณามาตรา ๒๕ ต่อไปว่ามีอะไรอีกบ้างที่เห็นว่าควรจะแปรญัตติหรือควรจะแก้ไขอย่างไร

ชุนเสนาสัสดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวว่า ขอเสนอให้ผ่านไป

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า มาตรา๒๕เป็นอันว่าผ่านไป

พักประชุมเวลา ๑๖.๕๕ นาฬิกา

เริ่มประชุมต่อไปเวลา ๑๗.๒๕ นาฬิกา

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ขอให้พิจารณามาตรา ๒๖ ต่อไป

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดธนบุรี กล่าวว่า ก่อนที่จะได้พิจารณาในมาตรานี้ ข้าพเจ้าอยากจะเรียนถามท่านประธานฯว่า ถ้าหากว่าในมาตราหนึ่งมาตราใด คณะกรรมาธิการได้แก้ไขถ้อยคำบ้างเล็กน้อยแล้วสมาชิกย่อมมีสิทธิที่จะแปรญัตติในมาตรานั้นได้หรือไม่

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เรื่องนี้ข้าพเจ้าก็หวังว่าคงจะเข้าใจกันแล้ว และตามเดิมกรรมาธิการไปแก้ไขแม้แต่คำเดียว มาตรานั้นก็เห็นว่าแปรญัตติได้ ถ้าหากว่าจะขอให้เป็นไปตามนั้น ถ้าหากว่าสภาฯ ขอให้เสนอแปรญัตติขึ้นมา และตามข้อบังคับข้อ ๘๑ เพราะฉะนั้นขอให้พิจารณากันต่อไป ผ่านไป มาตรา ๒๗

ร.ต. เนตร พูนวิวัฒน์ กล่าวว่า มาตรา ๒๗ ในข้อ ๑ และข้อ ๒ เมื่อตัดคำว่า "ท่านว่า" ออกแล้ว การเรียงถ้อยคำเห็นว่าจะไม่รัดกุมพอ ข้าพเจ้าจึงขอให้ใช้คำดังนี้ในข้อหนึ่ง เมื่อตัดคำว่า "ท่านว่า" ออก แล้วขอเติมคำว่า "ต้อง" อ่านได้ความว่า "ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาต้องอยู่ในบังคับของบทบัญญัติ....." จึงจะได้ความรัดกุมดี และข้อ ๒ ก็ทำนองเดียวกัน หวังว่ากรรมาธิการจะได้พิจารณาเรื่องนี้โดยรอบคอบ

หลวงวรนิติปริชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ข้าพเจ้าเห็นว่าแทนที่ใช้คำว่า "ต้อง" ควรจะใช้คำว่า "ให้" อ่านได้ความว่า "ให้อยู่ในบังคับ....." ข้าพเจ้าเห็นว่าจะดีกว่า

ร.ต. เนตร พูนวิวัฒน์ กล่าวว่า ในข้อนี้ข้าพเจ้าไม่ขัดข้อง ขอให้กรรมาธิการปรึกษากันว่าจะอย่างไร จะใช้คำว่า "ให้" หรือ "ต้อง" ก็ทั้งคู่

หลวงวรนิติปริชา กรรมาธิการ กล่าวว่า คณะกรรมาธิการได้ตกลงกันแล้ว ให้เป็นคำว่า "ให้" แทนคำว่า "ท่านว่า"

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ในอนุมาตรา ๑ เติมคำว่า "ให้" หลังคำว่า "ภริยา" และอนุมาตรา ๒ เติมคำว่า "ให้" หน้าคำว่า "อยู่ในบังคับ..." กรรมาธิการเติมเช่นนั้นถูกหรือไม่

หลวงวรนิติปรีชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ถูกแล้ว

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า มาตรา ๒๗ เป็นมาตราที่โยงไปใช้ในบรรพ ๕ ยังไม่ถูกต้อง คือแก้ไขมาตรา ๒๗ อนุมาตรา ๑ บอกว่าและโดยฉะเพาะต้องอยู่ในบังคับแห่งมาตรา ๑๕๑๐ ถึง ๑๕๑๖ และมาตรา ๑๕๑๙ แห่งบรรพ ๕ ขอเปลี่ยนเป็นว่าและโดยฉะเพาะจะต้องอยู่ในบังคับแห่งมาตรา ๑๕๑๒ อนุมาตรา ๑ และมาตรา ๑๕๑๓, ๑๕๑๔, ๑๕๑๕, ๑๕๑๖, ๑๕๑๗

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ในเรื่องมาตราของประมวลฯ บรรพ ๕ ความจริงก็ยังไม่แน่ชัด เห็นว่ามีการแก้ไขบ้าง และเมื่อตัดแล้วจะต้องเรียงกันใหม่ ในตอนนี้ตามผู้เสนอเห็นว่ามาตราเหล่านี้เปลี่ยนแปลงก็ขอให้เปลี่ยนไปด้วย ถูกหรือไม่เช่นนี้

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ถูกแล้ว

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า ในตอนต้นๆ เราอ้างถึงมาตรานั้นมาตรานี้แห่งประมวลแพ่งฯ นี้ และนั่นหมายความว่าบรรพ ๑ และบรรพ ๒ ที่เรามาบอกว่าแห่งบรรพ ๕ ไม่ใช่ประมวลบรรพนี้หรือ

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า สำหรับ

มาตราที่ได้ใช้คำว่าประมวลกฎหมายนั้น หมายความว่าประมวลแพ่งพาณิชย์ที่ใช้อยู่แล้ว และที่ไหนได้ใช้คำว่าประมวลแพ่งบรรพ ๖ ก็ใช้คำว่าบรรพนั้น และที่ไหนใช้คำว่าบรรพ ๕ ก็คือประมวล ฯ บรรพ ๕

ทำการแทนประธานสภา ฯ กล่าวว่า ยังคิดใจหรือไม่

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า ไม่คิดใจ แต่อ่านลำบาก เมื่อประกาศใช้หมดแล้วก็อ่านลำบาก

ทำการแทนประธานสภา ฯ กล่าวว่า มาตรา ๒๗ เป็นอันว่าผ่านไปได้ มาตรา ๒๘ ผ่านไป มาตรา ๒๙ มาตรานี้มีขุนวรเดชฐ์ ฯ และขุนรักษ์รัษฎากร ได้ขอแปรญัตติไว้

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า มาตรานี้ข้าพเจ้านึกถึงบทฉะเพาะกาล คำว่าบุตรบุญธรรมนั้น จะถือว่าบุตรบุญธรรมที่บรรพ ๕ และบุตรบุญธรรมที่มีอยู่ก่อนแล้วก็ถือว่าประกาศก่อนที่จะออกประมวลนั้น บุตรบุญธรรมที่ไม่ได้รับส่วนมฤดก นี่จะใช้กฎหมายเก่าหรือไม่ ไม่ได้ระบุถึง

พระสารสาสน์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ กล่าวว่า เรื่องประมวลแพ่งและพาณิชย์ตามพงศาวดารก็เกี่ยวกับงานแผนกนี้ ที่ข้าพเจ้าเข้าใจและจำได้มีว่าอย่างนี้ ประมวลแพ่งพาณิชย์ที่ถูกที่ควร ถ้าหากว่าทำได้เราควรจะออกมาเล่มเดียว แต่เดี๋ยวนี้เวลาก็หายาก คนก็หายาก เงินก็หายาก เราจึงค่อยทำค่อยไป

และตามสถิมและโครงการณ์ของเรามีอยู่ว่า จะพยายามวางแผนลงไว้ว่า ในเรื่องประมวลแพ่ง ฯ นี้จะให้มีแผนปฏิบัติโดยทั่วไป อะไรบ้าง คือในเมื่อวางโครงการณ์ลงไปเสร็จแล้ว ก็จัดทำไปทีละตอน ๆ บรรพ ๑ หรือบรรพ ๒ หรือบรรพใด ๆ ที่จะออกตามกันมานั้น เมื่อรวมกันเข้าแล้วก็เรียกว่าประมวลแพ่งและพาณิชย์ เพราะฉะนั้นเรื่องทั้งหมดที่อยู่ในชุดเดียวกัน คือในประมวลเล่มเดียวกัน ตามหลักการแล้วควรจะติดต่อถึงกันได้ ขอให้คิดเถิดว่าเรามีหนังสือเล่มหนึ่ง ๆ ยกเราพิมพ์ออกมาทีละยก เมื่อรวมกันเสร็จแล้วก็เป็นเล่มเดียว เพราะฉะนั้นขอให้ท่านกรรมาธิการได้โปรดระวังว่า เรื่องที่เขียนไว้ในบรรพนั้น ซึ่งจะเป็นเรื่องสุดท้ายหรือยกสุดท้ายของหนังสือเล่มหนึ่งซึ่งจะเรียกว่าประมวลแพ่ง ฯ นี้ติดต่อกันตลอดมา และเมื่อทำเช่นนั้นแล้วข้อสงสัยใด ๆ ก็จะหายไป เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าคิดว่าขอฝากให้อยู่ในความระมัดระวังของท่านกรรมาธิการก็แล้วกัน

ท้าการแทนประธานสภา ฯ กล่าวว่า มาตรานี้ไม่มีผู้แปรญัตติ ผู้แปรญัตติไม่อยู่

หลวงวรนิติปริชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ความจริงบรรพต่าง ๆ เราก็ได้ต่อมาตรากันอยู่แล้ว จนบรรพ ๕ และบรรพ ๖ นี้ก็จะต้องต่อมาตราเหมือนกัน เพราะฉะนั้นก็ขอให้เป็นไปตามที่ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมการที่ว่านั้น

พระสารสาสน์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ กล่าวว่า ที่ข้าพเจ้าพูดเมื่อกี้หมายความว่าข้อสังเกตของท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีเหตุผลไม่ใช่นิดหน่อย เพราะฉะนั้นขอฝากไว้ด้วย

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า ข้าพเจ้าคิดว่ามาตรานี้จะต้องจำไว้ โดยเราพิจารณาให้ใช้บรรพ ๖ ถ้าเราไม่มีบทฉะเพาะกาลแล้ว หมายความว่าบุครบุญธรรมที่เกิดขึ้นใหม่และของเก่าจะต้องบังคับตามประมวลนี้

ร.ต. เนตร พูนวิวัฒน์ กล่าวว่า เพื่อแก้ความข้องใจในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าได้เป็นกรรมาธิการ บรรพ ๕ จะได้เพิ่มมาตรา ๕ ลงในพระราชบัญญัติประกาศใช้ซึ่งกำลังร่างอยู่เวลานี้ และจะเสนอในวันหน้า และการเสนอนั้นไม่กระทบกระเทือนถึงบุครบุญธรรมซึ่งมีอยู่วันก่อนกฎหมายนั้น เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าคิดว่าจะแก้ถ้อยคำได้

หลวงวรนิติปริชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ในมาตรานี้ยังไม่มีผู้ใดแปรญัตติ เพราะฉะนั้นขอให้ผ่านไปได้

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ถูกแล้ว ข้าพเจ้าก็คอยฟังอภิปรายเหมือนกัน เพราะเหตุว่ากรรมาธิการไม่ได้แก้ไขอะไรก็ผ่านไป มาตรา ๒๙ ผ่านไป มาตรา ๓๐ ไม่มีผู้ใดแปรญัตติ และกรรมาธิการไม่ได้แก้ไข ผ่านไป มาตรา ๓๑

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดจันบุรี กล่าวว่า

ในมาตรา ๑๐ นั้น ข้าพเจ้าสงสัยว่าทำไมจึงไม่กำหนดอายุความลงไปด้วยในตอนนั้น เพราะว่าถ้าไม่ได้อยู่ด้วยกันเป็นเวลานานปี บุคคลนั้นไม่มีสิทธิตามนั้น

ท่าการแทนประธานสภา ฯ กล่าวว่า ไม่ได้แปรญัตติไว้ และกรรมาธิการก็ไม่ได้แก้ไข ไม่ต้องถามอีกแล้ว มาตรา ๓๑ พิจารณาต่อไป

ชุนพิเคราะห์กิตติ ผู้แทนราษฎรจังหวัดชุนชัย กล่าวว่า มาตรา ๓๑ นี้ไม่มีปัญหาอะไร ข้าพเจ้าขอให้ผ่านไป

ท่าการแทนประธานสภา ฯ กล่าวว่า มาตรา ๓๑ ผ่านไป มาตรา ๓๒ ผ่านไป มาตรา ๓๓ ในมาตรานี้นายไสว อินทรประชา ขอตัดออก ท่านยังคิดใจอีกหรือไม่

นายไสว อินทรประชา ผู้แทนราษฎรจังหวัดสวรรคโลก กล่าวว่า ไม่คิดใจ

ท่าการแทนประธานสภา กล่าวว่า มาตรา ๓๔

ชุนพิเคราะห์กิตติ ผู้แทนราษฎรจังหวัดชุนชัย กล่าวว่า ในมาตรา ๓๓ นี้ ท่านกรรมาธิการไปเติมข้อความขึ้นมาใหม่ คือถ้าอ่านแล้วจะได้เห็นจากบรรทัดที่ ๒ ตามบทบัญญัติในส่วนหนึ่งแห่งหมวดนี้ นี้ข้าพเจ้าเห็นว่า ถ้าตามมาตรา ๓๘ ได้บัญญัติไว้ชัดฉะเพาะส่วนมฤดกทายาทโดยธรรมตามลำดับให้เป็นไปตามบทบัญญัติตามมาตรา ๓๘ แต่นี้คณะกรรมาธิการไปใช้คำกว้างเหลือเกิน และกว้างเพราะเหตุใด

กว้างเพราะเหตุว่าตามหมวดบัญญัติแห่งหมวดนี้ ข้าพเจ้าอยากจะขอแปรญัตติให้ถ้อยคำกระทัดรัดเข้า อยากจะแปรญัตติว่าตามบทบัญญัติมาตรา ๓๘ แห่งหมวดนี้ แล้วก็จะกระทัดรัดเข้า เพราะเหตุว่ามาตรา ๓๘ บัญญัติการรับทรัพย์สินเป็นชั้น ๆ ลงไป แต่หมวดนี้อาจจะไม่จริง ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ถ้าเติมว่า "ตามบทบัญญัติมาตรา ๓๘ แห่งหมวดนี้" ข้าพเจ้าก็เห็นด้วย

หลวงวรนิติปรีชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ในมาตรานี้ข้อความเดิมมีอยู่ว่า "ท่านว่าการแบ่งส่วนมฤดกของทายาทโดยธรรมในลำดับญาติให้เป็นไปดังต่อไปนี้" กรรมาธิการตัด "ดังต่อไปนี้" ออก แล้วเปลี่ยนข้อความใหม่ว่า "ตามบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ แห่งหมวด" ทั้งนี้เพราะเห็นว่าข้อความเดิมนั้นไม่ค่อยจะกระทัดรัดพอ และที่แก้ไขใหม่ก็เพื่อจะให้ข้อความรัดกุมขึ้นเท่านั้นเอง ไม่ได้เปลี่ยนหลักการอะไรเลย เพราะฉะนั้นก็แล้วแต่ที่ประชุมนี้ว่าจะเอาอย่างไร

นายเนย สุจิมา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ตามที่กรรมาธิการได้แก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๓๕ นั้นถูกแล้ว และไม่ฉะเพาะแต่ในส่วนที่ ๑ เท่านั้น ส่วนท่านสมาชิกผู้กล่าวนั้นรวมถึงส่วนที่ ๒ ซึ่งเป็นเรื่องการสมรสด้วย นั่นเป็นคนละเรื่อง

ขุนพิเคราะห์คดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร กล่าวว่า ที่ข้าพเจ้าขอแปรญัตติดังนี้มีเหตุผล มีเหตุผลด้วยเหตุใด มีเหตุผลฉะเพาะว่าทำการสมรสกัน ที่นี้ญาติที่จะสืบสันดานก็ไม่มี ทายาทก็ไม่มี ใน

การ แบ่งทรัพย์มฤดกใน มาตรา ๓๘ บัญญัติไว้ว่า ผู้ทำการสมรส ถ้า หากว่าไม่มีทายาท ตามมาตรา ๓๑ คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นมีสิทธิที่จะได้รับทรัพย์มฤดกทั้งสิ้น คือในข้อนี้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๘ มาตรา ๓๘ บัญญัติว่ากระไร บัญญัติเครือญาติไว้ว่า เป็นญาติใด สิทธิในประเภทไหน จะต้องได้เท่านั้น ถ้าญาติในประเภท ๒ จะต้องได้เท่านั้น ประเภทที่ ๓ และที่ ๔ จะต้องได้เท่านั้นเท่านี้ และถ้าเมื่อไม่มีในประเภท ๑ ในประเภท ๒ ประเภทที่ ๔–๕–๖ ก็ไม่มีทายาท และที่นี้ผู้ทำการสมรส คือคู่ของเขา เช่นว่าภรรยาตายเหลือแต่สามี สามีจะได้รับทรัพย์สินทั้งหมด แต่ขอแปรให้เป็นตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๘ ทีเดียว เพื่อให้ชัดเจนเท่านั้น ไม่ให้มีปัญหา เพราะฉะนั้นขอให้ท่านกรรมาธิการตรวจดูในมาตรา ๓๘ ในส่วนที่ ๒

หลวงวรนิติปรีชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ข้อความที่ได้พูดกันมาแล้ว ก็ดูเหมือนว่าได้ความเข้าใจกันดีแล้ว ข้าพเจ้าในนามของสมาชิกขอเสนอให้ลงมติ

ท่าการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ขอให้ท่านผู้เสนอแปรญัตติกล่าวถ้อยคำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตัดปัญหาในภายหลัง

ขุนพิเคราะห์คดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร กล่าวว่า ที่ข้าพเจ้ากล่าวนั้น คือว่าข้าพเจ้าขอให้ตัดออกใน "ส่วนที่ ๓" เท่านั้นเอง ขอให้เพิ่มเติมว่า "ตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๘ แห่งหมวด ๒ นั้น" เท่านั้นเอง

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะให้เป็นข้อความในตอนท้ายของมาตรา ๓๕ นี้ ควรให้เป็นไปตามที่ผู้ขอแปรญัตติ โปรดยกมือขึ้น

พ อ. พระยาวิเศษสิงหนาท ผู้แทนราษฎร จังหวัด นครนายก กล่าวว่า ยังไม่เข้าใจดีว่า แปรญัตติว่าอย่างไรกัน

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ยังไม่เข้าใจหรือ ขอให้บอกอีกครั้งหนึ่ง

พ.อ. พระยาวิเศษสิงหนาท ผู้แทน ราษฎร จังหวัด นครนายก กล่าวว่า แปรในข้อไหนกัน

ชุนพิเคราะห์ดี ผู้แทน ราษฎร จังหวัดชุมพร กล่าวว่า คือมาตรา ๓๕ ข้าพเจ้าขอแปรญัตติฉะเพาะที่กรรมาธิการขอตัดออก คือเติมถ้อยคำ คือตามบทที่กรรมาธิการเติมลงเข้าไว้.....

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ประเดี๋ยว เพื่อให้เป็นการง่ายขึ้น ขอให้ท่านอ่านข้อความของท่านที่จะต้องการ คือตั้งแต่หลังคำว่า "ไป....." จะเติมอะไรก็บอกมาไม่ต้องอธิบายให้มากมายไป

ชุนพิเคราะห์ดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร กล่าวว่า คืออ่านได้ความอย่างนี้ "ไปตามบทบัญญัติมาตรา ๓๘ ส่วนที่ ๒ นี้"

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ข้อแปรญัตตินี้ คือตอนท้ายที่กรรมาธิการแก้ไข คือตั้งแต่คำว่า "....ตามบทบัญญัติในส่วนที่ ๓ แห่งหมวดนี้" ขอแก้นี้ "....ตามบทบัญญัติในมาตรา

๗ ส่วนที่ ๒ นี้" ท่านผู้ใดเห็นว่าควรที่จะเติมถ้อยคำตามที่มีผู้ขอแปรญัตติ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๓ นาย

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะให้เป็นไปตามที่กรรมาธิการได้แก้ไข โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๒๐ นาย

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เป็นอันว่าให้เป็นไปตามที่กรรมาธิการได้แก้ไข มาตรา ๓๔ ผ่านไป มาตรา ๓๕ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๓๖

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดธนบุรี กล่าวว่า ข้าพเจ้าอยากจะเรียนถามกรรมาธิการว่า ทำไมตัดมาตรานี้ออกเสีย

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า การที่ตัดมาตรา ๓๖ ออก ก็เพราะว่ามาตรา ๓๕ มีบัญญัติชัดอยู่แล้วว่า "ทายาทโดยธรรมในลำดับเดียวกัน ในลำดับหนึ่งๆ ที่ระบุไว้ในบทบัญญัติแห่งมาตรา ๓๐ นั้น ย่อมที่จะได้รับส่วนแบ่งเท่ากัน ถ้าในลำดับหนึ่งมีทายาทโดยธรรมคนเดียว ทายาทโดยธรรมคนนั้นมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งทั้งหมด" นี่เป็นอันว่าทายาทในลำดับเดียวกัน มีสิทธิที่จะได้รับส่วนแบ่งเท่ากัน ในร่างเดิมก็ได้อธิบายเป็นขั้นๆ โดยคิดเห็นว่า การแบ่งมฤดกเป็นของยาก และสำหรับบิดามารดาหนึ่ง และพี่น้องมารดาหนึ่ง เพราะฉะนั้นจึงได้ตัดข้อความเสียหมด และเหลือไว้แต่ความสำคัญ ตัดไม่หมด ยังเหลืออยู่อีกเล็กน้อย

ชุนพิเคราะห์กดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร กล่าวว่า ในมาตรา ๓๖ นั้น ซึ่งท่านผู้ส่งสัยว่า ผู้สืบสันดานคือชั้นบุตรนั้น คือตามมาตรา ๓๓ บอกว่า ผู้สืบสันดาน คือบุตรผู้ที่ได้รับส่วนแบ่ง ผู้ตายมีบุตรคนเดียว บุตรคนนั้นมีสิทธิที่จะได้รับทรัพย์สินมฤดกทั้งหมด และกรรมาธิการได้ยกไว้ในมาตรา ๓๗ อนุมาตรา ๓ โดยถูกต้องแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควรจะส่งสัยเลย ท่านเปิดดูในมาตรา ๓๗ อนุมาตรา ๓ จะเห็นได้ว่า "ถ้าในชั้นหนึ่งมีผู้สืบสันดานคนเดียว ผู้สืบสันดานคนนั้นมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งทั้งหมด" เพราะฉะนั้นก็ไม่มีปัญหาอะไรเลยในมาตรา ๓๖ นี้ ข้าพเจ้าขอให้ผ่านไป

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดธนบุรี กล่าวว่า ในมาตรา ๓๕ ที่กรรมาธิการอธิบายมานั้น ความในมาตรานี้ได้คุ้มครองไปถึงบุตรบุญธรรมด้วยหรือไม่

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ตามมาตรา ๒๙ บัญญัติไว้แล้วว่า บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว และบุตรบุญธรรมนั้นให้ถือว่า เป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนั้น เพราะฉะนั้นในมาตรา ๒๙ นี้มีแล้ว อนุโลมมาใช้ บุตรบุญธรรมก็เป็นบุตรนั่นเอง

ท่าการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า มาตรา ๓๖, ๓๗, ๓๘ ผ่านไป มาตรา ๓๙

นายทองม้วน อัตถากร ผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม

กล่าวว่า มาตรา ๓๙ ซึ่งคณะกรรมาธิการได้ตัดออกนั้นมีข้อความดังนี้ "เมื่อเลือก ถ้าเจ้ามฤดกมีภริยาหลายคนที่ยังมีชีวิตอยู่ ภริยาหลายนั้นทั้งหมดรวมกัน มีสิทธิได้รับมฤดกตามลำดับชั้น และส่วนแบ่งดังระบุไว้ในมาตรา ๓๘ และระวางกันเองชอบที่จะได้รับส่วนแบ่งเท่ากัน" ตามที่กรรมาธิการได้ตัดออกนี้ ข้าพเจ้าเข้าใจว่าประมวลฯ บรรพ ๖ นั้น ไม่มีความประสงค์ในทางที่จะใช้บังคับย้อนหลังได้ ถ้าหากว่าไม่ตัดออก เพราะว่าบุคคลที่เป็นสามีภริยาอยู่ก่อนใช้บรรพ ๕ แล้ว อาจให้มีความประสงค์จะให้ใช้ย้อนหลังได้ เพราะบุคคลผู้เป็นสามีภริยาอยู่ก่อนใช้ประมวลฯ บรรพ ๕ แล้ว ก็ควรจะให้มีสิทธิตามมาตรา ๓๙ ซึ่งตามร่างเดิมนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควรจะตัดออก เพราะว่าผู้ที่ทำการสมรสก่อนใช้ประมวลฯ บรรพ ๕ แล้ว ก็ควรจะมีสิทธิตามประมวลกฎหมายนี้ ข้าพเจ้าสงสัย เพราะฉะนั้นขอให้กรรมาธิการแจ้งให้ข้าพเจ้าทราบ

หลวงวรนิติปริชา กรรมาธิการ กล่าวว่า มาตรา ๓๙ มีอยู่สองมาตรา คือเมื่อเลือกทั้งสองอัน ขอให้ท่านสมาชิกดูหน้า ๑๗ เราเอามาตราเมื่อเลือกมาตราหลัง ถ้าท่านสมาชิกอ่านดูมาตรานี้แล้ว ก็คงจะพอใจ

ขุนพิเคราะห์คดี ผู้แทนราษฎร จังหวัดชุมพร กล่าวว่า ตามมาตรา ๓๙ ที่รัฐบาลร่างมานี้ ข้าพเจ้าเห็นว่ายังผิดกับกฎหมายเดิมอยู่

และได้มาเป็นพิเศษ อย่างไรอย่างหนึ่งไม่เกี่ยวข้อง กับเบี้ยประกันภัย อย่างไรที่ส่งแล้ว มีปัญหาต่อไปว่าสามีภริยาซึ่งส่งเบี้ยประกันภัยเท่ากับที่กับได้คืน แล้วก็ใช้ไปเดือนละ ๑๕๐ บาท เหลืออีก ๕๐ บาทนั้นลงทุนทำสัญญาประกันชีวิต เพราะเหลือเก็บ ที่นี้ก็ไม่เป็นไร และที่นี้เมื่อมีความละโมภเกิดขึ้น คือวิธีทำสัญญารับประกันชีวิต ถ้าหากว่าใช้เบี้ยประกันส่งเงินจำนวนนั้นอีกมาก และที่อยากจะให้มากเช่นนั้นด้วยความอยากได้ คู่สมรสแทนที่จะเก็บกับชักต้นทุน และบางทีเอาสินส่วนตัวมาลงทุน และบางทีชักเอาเงินทางอื่นมาลงทุนและชักมาโดยมิชอบ เพราะฉะนั้นปัญหาจึงเกิดขึ้นว่าควรจะให้ใช้กันหรือไม่ มาตรานี้บัญญัติว่า ถ้าหากว่าเอาเงินเบี้ยประกันภัยเกินสมควรของฝ่ายใดไปใช้ก็เท่ากับเป็นการโกงอีกฝ่ายหนึ่ง จึงเอาเงินอีกฝ่ายหนึ่งมาชดใช้สินสมรส และแล้วแต่กรณี เมื่อเป็นดังนี้ก็เกี่ยวกับปัญหากฎหมาย ๓ มาตรานั้น และมาตรา ๕๐ และ ๕๓ บัญญัติไว้เป็นกลาง คือไม่ได้บอกว่าสินอะไร กรรมาธิการเห็นว่าไม่จำเป็นจะต้องมาเขียนไว้เป็นพิเศษ เพราะเหตุว่ามาตรา ๕๐ และ ๕๓ ก็ไม่ได้บอกว่าทรัพย์สินอะไร และทรัพย์สินส่วนไหน จะเป็นสินบริคณห์ก็อยู่ในความหมายแล้ว เหตุฉะนั้นจึงได้ตัดออกเสีย

ท่านการแทนประธานสภา ฯ กล่าวว่า มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ ไม่มีผู้ใดทักท้วง

ท่านการแทนประธานสภา ฯ กล่าวว่า มาตรา ๕๓ ทวิ

นาย ทองม้วน อัตถากร ผู้แทน ราษฎร จังหวัด มหาสารคาม กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอถามกรรมาธิการ คือถ้าหากว่าเราได้มีการเรียงลำดับมาตรา เช่นมาตรา ๕๓ ทวิ นี้ ถ้าหากว่าเราได้เรียงลำดับมาตรา ให้เป็นการถูกต้องแล้ว คำว่า "ทวิ" จะมีการขีดออกหรือไม่

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า นั่นเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่จะได้เรียงมาตราเท่านั้นเอง ทำไมจึงได้ร่าง ๑, ๒, ๓ นั้น คือว่าบรรพ ๕ เขาทำได้เท่านี้ แต่บรรพ ๖ เราไม่ทราบว่าบรรพ ๕ เขาจะทำไปได้แค่ไหน อย่างใด แต่เดิมร่างของรัฐบาลไม่มี แต่เมื่อได้ประกาศใช้ก็จะได้เรียงลำดับมาตรา ต่อจากบรรพ ๕ เป็นกฎหมายอันเดียวกัน

ขุนเสนาสัสดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวว่า มาตรา ๕๓ น ข้าพเจ้ายังสงสัยอยู่ ขอเรียนถามกรรมาธิการว่า ที่เราบัญญัติไว้ว่า ถ้าถึงแก่ความตายตามมาตรา ๑๓๕ คือเกี่ยวกับการสาบศูนย์ เมื่อเกี่ยวกับการสาบศูนย์เช่นหาได้ตายจริงไม่ ท่านรัฐมนตรียุติธรรมการก็ได้กล่าวอ้างไว้แล้วเช่นนั้น การแบ่งมฤดกเราจะต้องแบ่งแยกตามลำดับชั้นเช่นนั้นเสมอไปอย่างคนตายจริงๆหรือ หรือจะปฏิบัติอย่างไร

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า หลักในมาตรานี้แท้ที่จริงเราดำเนินตามประมวลแพ่ง ฯ มาตรา ๒๕ ซึ่งบัญญัติว่า บุคคลอันศาลได้สั่งให้เป็นคนสาบศูนย์นั้น ท่านให้ถือว่าถึงแก่ความตายเมื่อครบกำหนดระยะเวลา นี่เป็นบัญหา คือตามประมวล

แพ่งพาณิชย์ของเรา ผู้ที่สาบศูนย์เมื่อศาลสั่งแล้วก็เท่ากับคนตาย ฐานะไม่มีแปลกอะไรเลย การแบ่งมฤดกก็ต้องแบ่งอย่างคนตาย ตามประมวลแพ่งฯ บัญญัติไว้แล้ว ส่วนบัญหาว่าเมื่อกลับมาจะเป็นอย่างไร ก็มีมาตรา ๖๒ บัญญัติไว้แล้ว

พระสารสาสน์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า เรื่องตายจริง ๆ หรือตายเล่น ๆ เราพูดกันตั้งวันนั้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเข้าใจกันดีแล้ว แต่ถ้ายังมีการสงสัยกันอยู่อีก ข้าพเจ้าขอพูดอีกหนหนึ่งว่า เรื่องตายโดยกฎหมายสันนิษฐานหรือที่เรียกกันว่าตายในทางแพ่งตามมาตรา ๖๓ หมายความว่าตายโดยเกี่ยวกับทรัพย์สมบัติ ข้าพเจ้าได้พูดไว้แล้ว ส่วนการตายด้วยเกี่ยวกับตัวคน เราก็ได้ตัดสินกันไปเสร็จแล้ว การที่ประมวลบรรพ ๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่งไว้ก็เห็นจะไม่มีความหมายอะไรอื่น นอกจากจะเตือนไว้อีกทีหนึ่งว่าตายตามบรรพ ๑—๒ นั้น ตายในเรื่องเกี่ยวด้วยทรัพย์ และเมื่อกฎหมายมฤดกนี้เกี่ยวด้วยเรื่องทรัพย์ก็ควรจะบอกไว้เสียอีกทีหนึ่งว่าตายจริง ๆ หรือตายเล่น ๆ

นายเนย สุจิมา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ข้าพเจ้าสงสัยนักหนาว่าทำไมกรรมาธิการจึงมาเพิ่มมาตรา ๕๓ ทวิขึ้น เพราะเหตุว่าในประมวลบรรพ ๑ ในมาตรา ๒ ก็มีข้อความแล้วว่า “เมื่อบุคคลใดต้องถือว่าถึงแก่ความตายตามความในมาตรา ๒๕ แห่งประมวลกฎหมายนั้น มฤดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท” มาตรา

๕๓ ทวินี้มีข้อความเช่นเดียวกับมาตรา ๒ ซึ่งข้าพเจ้าไม่เห็นควรจะเพิ่มขึ้นอีก

พระยาราชสาส์นประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการกล่าวว่า ขอให้ท่านอ่านมาตรา ๕๗ ในร่างเดิมที่เอามาไว้มาตรา ๕๓ ทวินั้น เห็นจะเป็นเพราะว่าท่านกรรมาธิการเห็นว่าทำอย่างนี้ง่ายส่วนข้อที่ว่าทำไมจึงจะต้องเอามาตรานี้ไว้ ปัญหามีอยู่ว่าเราจะต้องจัดการในเรื่องมฤตก ในเรื่องที่เขียนว่าให้มีคนรับมฤตกแทนกันได้หรือไม่เท่านั้น

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ถ้าท่านอ่านมาตรา ๒ กับมาตรา ๕๓ ทวิ ให้ดี จะเห็นว่าความต่างกันมาก เพราะมาตรา ๕๓ ทวินี้ เป็นเรื่องรับมฤตกแทนกัน ส่วนมาตรา ๒ เป็นเรื่องรับมฤตกธรรมดา เพราะฉะนั้นปัญหาจึงเกิดขึ้นว่ารับมฤตกแทนกันจะรับกันได้หรือไม่ เหล่านี้ก็ต้องเขียนไว้เช่นเดียวกัน ในกฎหมายฝรั่งเศสท่านที่ปรึกษาก็บอกว่ากฎหมายเช่นนี้ไม่มีอยู่แล้ว เป็นที่คำหนิติเตียนกันมาก เราจึงพยายามแก้ไขกฎหมายนี้ให้ดีขึ้น

จุนเสนาดีดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวว่า ร่างมาตรา ๕๓ ทวินี้ กรรมาธิการยกร่างขึ้นใหม่ ข้าพเจ้าขอแปรญัตติให้เกาะเขียว่า "บุคคลใดต้องคำพิพากษาศาลสั่งให้เป็นคนล้มละลายตามมาตรา ๑๕ แห่งประมวลกฎหมายนี้" เปลี่ยนว่าต้องคำพิพากษาศาลสั่งให้เป็นคนล้มละลายหรือว่าเป็นคนล้มละลายดีกว่า ให้มันชัด ๆ

จะเอาศัพท์เอาแสงอะไรกัน แปล ๓ หน ก็เป็นตั้งร้อยแปดพันเก้า ข้าพเจ้าขอความกรุณาเพื่อต้องการให้ราษฎรอ่านได้เข้าใจชัดๆ คือเราต้องการให้ราษฎรทั้งหลายอ่านรู้ทีเดียว ไม่ต้องไปเปิดกฎหมายหลายเล่ม ขอท่านกรรมาธิการโปรดเห็นแก่คนจนด้วย ไม่ต้องเปิดกฎหมายหลายเล่ม อย่าใช้ศัพท์แสงให้สูงเกินไปเลย

ขุนพิเคราะห์คดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร กล่าวว่า ถ้าอ่านมาตรา ๕๓ ทวิแล้ว ถ้าเราดูมาตรา ๕๓ ตามธรรมดาจะเห็นได้ว่าทายาท คือทายาทตามมาตรา ๓๑ (๑) (๓) (๕) (๖) นั้น ถึงแก่ความตาย ผู้ถึงแก่ความตายได้จำกัดอำนาจไว้ ที่นี้บอกว่าทายาท ๓, ๒, ๑ โดยตรงนั้น ข้าพเจ้าไม่ได้รับมฤดก ที่นี้ผู้สืบสันดานของทายาทมีสิทธิที่จะได้รับตามมาตราทวินี้ คือหมายความว่าผู้ตายนั้นได้ตายจริง เพราะฉะนั้นที่กรรมาธิการวางหลักเช่นนั้น ข้าพเจ้าเห็นชอบด้วยแล้ว ถูกต้องทีเดียว

หลวงวรนิติปริชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ที่ขุนเดชาสัตยาชอแปรญัตตินั้น ไม่มีผู้รับรอง เพราะฉะนั้นเป็นอันว่าตกไปแล้ว ขอให้ผ่านไป

ท้าการเทพประชานาถ กล่าวว่า แปรได้ เพราะตกลงกันแล้ว

หลวงวรนิติปริชา กรรมาธิการ กล่าวว่า ที่เชาเสนอแปรญัตตินั้นไม่มีผู้รับรอง

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ กล่าวว่า ไม่ต้องมี ตกลงได้เช่นนั้น ถ้าหากว่ากรรมาธิการไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงแล้วไม่ต้องมี แล้วนั้นข้าพเจ้าได้นำปรึกษาแล้วที่ประชุมได้ขอให้ผ่านไปได้

นายเนย สุจิมา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังสงสัย คำอธิบายของคณะกรรมาธิการในข้อที่ว่า รับมฤดกแทนที่ผิดกับรับมฤดกธรรมดาอย่างไร แล้วมาตรา ๕๓ ทวินี้กับมาตรา ๒ นี้ได้ความชัดที่เดียวว่า มฤดกตกทอดแก่ทายาทนั้นเข้าใจชัดเจนที่เดียว ข้าพเจ้าเห็นว่ามาเขียนไว้อย่างนี้ทำให้เข้าใจยาก ข้าพเจ้าขอคำอธิบายอีกครั้งหนึ่งว่า รับมฤดกแทนที่กับรับมฤดกธรรมดาต่างกันอย่างไร

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า การรับมฤดกธรรมดากับการรับมฤดกแทนที่ต่างกันมาก เพราะเหตุว่าธรรมดาผู้ที่เป็นทายาทย่อมรับโดยสิทธิของเขาเอง เช่นเป็นต้นว่านาย ก. ตาย มีบุตร บุตรของเขาผู้นั้นย่อมรับได้มฤดกในสิทธิของเขาในฐานะที่เป็นทายาทในลำดับผู้สืบสันดาน ชั้นที่ ๑ แต่หากว่าเขาตาย กรณีที่จะรับแทนที่กันนี้คือมีการถูกกำจัดมิให้รับมฤดก ฐานเป็นผู้ไม่สมควร หรือฐานเป็นผู้ที่ยักยอก เรื่องเช่นนี้เขาเองยังมีชีวิตอยู่ ว่ากันตามกฎหมายมฤดกแล้วญาติสนิทกับญาติพี่น้อง พ่อยังอยู่ ลูกจะข้ามหน้าไปรับแทนที่ไม่ได้ ด้วยเหตุนี้นัยแห่งกฎหมายจึงต่างกันมาก ในการรับมฤดกธรรมดากับการรับมฤดกแทนที่

ขุนพิเคราะห์คดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร กล่าวว่า ถ้าตามที่ท่านสมาชิกส่งสัยค่าทายาท คือที่ตามมาตรา ๕๓ ทวินั้นก็คือหมายความว่าตามมาตรา ๓๑ ว่าทายาท คำว่าทายาทตาย ไม่ใช่ตามฤดกชั้นที่ ๑ ตาย ไม่ใช่บิดาข้าพเจ้าตาย คือข้าพเจ้าเป็นผู้สืบสันดาน ที่ผู้สืบสันดานตาย เมื่อผู้สืบสันดานตาย ที่ทายาทของผู้สืบสันดานได้จำกัดไว้ว่าไม่ให้รับมฤดก แต่ผู้สืบสันดานของทายาทที่ข้าพเจ้าจำกัดไว้นั้นมีสิทธิจะได้รับมฤดกตามมาตรา ๕๓ ทวิ นั้น ท่านไม่ควรเข้าใจผิด เมื่อท่านอ่านแล้วท่านต้องเข้าใจ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่ากรรมาธิการวางบทไว้นั้นเป็นการชอบแล้ว ขอเสนอญัตติให้ผ่านไป

ขุนเสนาสัตติ ผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวว่า ข้อนี้ข้าพเจ้าก็มิได้แก้ให้เสียหลักการอะไร เป็นแต่เพียงว่าบัญญัติให้ชัด คือว่าเมื่อผู้ใดศาลสั่งให้เป็นคนสาบศูนย์ตามมาตรา ๒๕ เท่านั้น นอกจากนั้นขอให้ตัดออก จะโปรดว่ากระไร กรรมาธิการ

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ขอให้อ่านมาตรา ๕๓ ทวิซึ่งว่า เมื่อบุคคลใดต้องถือว่าถึงแก่ความตายตามความในมาตรา ๒๕ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้มีการรับมฤดกแทนที่กันได้ แล้วโปรดอ่านมาตรา ๒๕ แห่งประมวลแพ่งพาณิชย์ ท่านจะเห็นได้ว่าการที่จะเขียนซ้ำก็เสียเวลาเปล่า เพราะมาตรา ๒๕ บอกไว้แจ้งชัดแล้วการเป็นคนสาบศูนย์จะเป็นเฉย ๆ ไม่ได้ ต้องเป็นโดยคำสั่งของศาล เพราะมาตรา ๒๕ บัญญัติว่า บุคคลอันศาลได้มีคำสั่งให้เป็นคนสาบ

ศูนย์นั้น ท่านให้ถือว่าถึงความตาย ฯลฯ การที่จะเขียนกฎหมายก็มีขัด ๆ อย่างนี้ สำหรับคนจนก็เห็นจะไม่ได้มานั่งอ่านกฎหมายอะไรนัก

ชุนเสนาสัตดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวว่า มาตรา ๒๕ กล่าวว่า เสมือนหนึ่งถึงแก่ความตายเด็ดเท่านั้น จะให้ชัดก็ให้ถือว่าเสมือนหนึ่งถึงแก่ความตายแล้ว

หลวงวรนิติปรีชา กรรมาธิการ กล่าวว่า เท่าที่ได้พูดกันมาเมื่อกี้ ดูเหมือนสภา ฯ นี้จะเข้าใจกันดีแล้ว เพราะฉะนั้นขอให้ลงมติ

นายชั้ว ตามไท ร.ต. เนตร์ พูนวิวัฒน์ รับรอง

ท่าการแทนประธานสภา ฯ กล่าวว่า ท่านที่ขอแปรญัตติขอให้ว่าคำแปรของท่านให้ชัดอีกครั้งหนึ่ง

ชุนเสนาสัตดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวว่า เพื่อให้เป็นไปตามคำของกรรมาธิการ ข้าพเจ้าขอแปรญัตติมีนิดหน่อยว่า ต้องถือว่า "เสมือนหนึ่ง" ตกคำว่า "เสมือนหนึ่ง" เท่านั้น "ต้องถือว่าเสมือนหนึ่งถึงแก่ความตาย"

ท่าการแทนประธานสภา ฯ กล่าวว่า แปลว่าท่านขอแปรญัตติว่าดังนี้ ถือตกคำว่า "เสมือนหนึ่ง" ลงในระหว่างคำว่า "ว่า" กับคำว่า "ถึง" นอกนั้นเป็นไปตามร่างเดิมของกรรมาธิการ ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะตกข้อความดังที่ผู้เสนอแปรญัตติ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๕ นาย

ท่าการแทนประธานสภา ฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าไม่ควรจะตกข้อความนี้ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๑๖ นาย

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า เป็นอันว่าข้อแปรญัตติที่ตกไป มาตรา ๔๓ ทวิมีมีอะไรบ้าง

ไม่มีผู้ใดทักท้วง

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า มาตรา ๔๔

ไม่มีผู้ใดทักท้วง

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า มาตรา ๔๕

พระสารสาสน์ประพันธ์ รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงธรรมการ กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอความกรุณาท่านกรรมาธิการได้อธิบายความหมายของการที่ตัดห้าหกคำ และที่เติมเข้าไปห้าหกคำนั้นว่า อย่างเก่ากับอย่างใหม่ มันต่างกันอย่างไร

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า มาตรานี้ได้มีสมาชิกขอแปรญัตติโดยตั้งเป็นคำถามว่าร่างเดิมว่าอย่างนี้ "การรับมฤดกแทนที่กันนั้น มิให้ใช้บังคับในการรับทรัพย์มฤดกตามพินัยกรรม" มีสมาชิกถามว่า เผื่อว่าพินัยกรรมเขาเขียนไว้ให้รับแทนที่กันได้เล่า จะเป็นอย่างไร เกิดเป็นปัญหาขึ้น ทั้งนี้กรรมาธิการก็เห็นด้วยว่าเป็นไปไม่ได้ ถ้าหากว่าเป็นเรื่องทำไว้ พินัยกรรมก็เป็นเรื่องพินัยกรรม ไม่ใช่แทนที่ จึงได้เปลี่ยนเสียใหม่เป็นโปซิติฟ ไม่ใช่เนเกติฟ คือการรับมฤดกแทนที่กันนั้นให้ใช้โดยทายาทโดยธรรม คือใช้ในเรื่องรับพินัยกรรมไม่ได้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์ของสมาชิกผู้แปรญัตตินั้นด้วย

ร.ต.ต. บุญแถม บีคยานนท์ ผู้แทน ราษฎร จังหวัด สระบุรี กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอให้ตัดการันต์ออก คือถ้าเขียนอย่างนี้เป็นทายาทโดยธรรม์ไป

หลวงวรนิติปรีชา กรรมาธิการ กล่าวว่า คณะกรรมาธิการขอให้ตัดออก

ไม่มีผู้ใดทักท้วง

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า มาตรา ๕๕, ๕๖, ๕๗, ๕๘

ไม่มีผู้ใดทักท้วง

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า มาตรา ๕๙

พระสารสาสน์ประพันธ์ รัฐมนตรี ว่า การ กระทรวง ยุติธรรม กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอความกรุณาท่านกรรมาธิการให้ตัดอย่างตามร่างเดิมและตามร่างที่เกิดใหม่

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ตัดอย่างตามร่างเดิมและร่างที่เกิดใหม่นั้นเหมือนกัน กรณีเช่นนี้ก็อตามบทบัญญัติว่าดังนี้ การที่บุคคลใดสละมฤดกของบุคคลอีกคนหนึ่งนั้น ท่านว่าไม่ตัดสิทธิของผู้สละที่จะรับมฤดกแทนที่บุคคลอีกคนหนึ่งนั้นในการสืบมฤดกบุคคลอื่น เรื่องเป็นดังนี้ นาย ก. เป็นเจ้ามฤดก นาย ข. เป็นทายาท นาย ข. สละมฤดกของนาย ก. แล้วตามมาตราข้างต้นก็อมาตรา ๑๓ สละมฤดกของนาย ก เอง เป็นอันว่าฐานะของนาย ข. จะรับมฤดกโดยฐานะที่ตัวเป็นทายาทโดยธรรมของนาย ก. ไม่ได้ ทีนี้

ต่อมานายก. นั้นเองเป็นทายาทของนาย ค. อีกคนหนึ่ง แล้วนาย ก. ตาย บัญหามีว่า ถ้าเผื่อนาย ก. เองถูกจำกัดมิให้รับมฤดกของนาย ค. นาย ข. จะเข้ารับแทนที่นาย ก. ที่รับมฤดกของนาย ค. ได้หรือไม่ มาตรานี้บอกว่าได้ ต่างกันคือว่า ถ้าเผื่อว่าฐานะที่นาย ข. เป็นทายาทของนาย ค. สละมฤดกนาย ก. แล้วรับมฤดกนาย ค. ไม่ได้ แต่ไม่ขัดข้องในการที่นาย ข. จะรับมฤดกแทนที่นาย ก. เพื่อเอามฤดกของคนอื่นได้ต่อไป ตามตัวอย่างที่ให้ตามร่างเดิมกับร่างใหม่เหมือนกัน เป็นแต่แก้ไขถ้อยคำเท่านั้นเพื่อให้เข้าใจดีขึ้น

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า มาตรา ๔๙ ผ่านไป มาตรา ๕๐ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๑ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖

ไม่มีผู้ใดทักท้วง

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า มาตรา ๕๗

นายทองม้วน อัตถากร ผู้แทนราษฎร จังหวัดมหาสารคาม กล่าวว่า มาตรา ๕๗ นี้ ข้าพเจ้าใคร่จะขอตัดคำว่า "ผู้เขียนหรือ" ออก เพราะว่าผู้รับมฤดกตามพินัยกรรม ก็ถ้าหากว่าเขาดำบากในการที่จะหาผู้เขียนมาเขียนแล้วก็จะไม่สะดวกแก่เขา เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงขอให้ตัดคำว่า "ผู้เขียนหรือ" มีแต่ "พะยาน" ก็พอแล้ว

พระมนูกาณวิมลศาสตร์ กรรมาธิการ กล่าวว่า ตามที่ท่านสมาชิกขอให้ตัดคำว่า "ผู้เขียน" ออกนี้เห็นจะมีเหตุอยู่ว่าหาคน

เขียนพินัยกรรมยาก ความจริงความมุ่งหมายของกรรมาธิการที่เติมผู้เขียนไว้ในที่นี้ก็เพื่อป้องกันความทุจริตฉ้อโกงเนื่องจากผู้เขียนแล้ว ในสมัยนี้การศึกษาของเราก็ได้เจริญแพร่หลายแล้ว และทั้งรัฐบาลก็ได้รับรองว่าจะเผยแพร่การศึกษาให้แพร่หลายออกไปอีกทุกที เพราะฉะนั้นปัญหานี้จะไม่เกิดขึ้นเสียแล้ว และใช่แต่เท่านั้นการทำพินัยกรรมนั้น ธรรมดาคนที่มีทรัพย์มากมายถึงจะทำพินัยกรรม เพราะฉะนั้นคนที่มีนิด ๆ หน่อย ๆ เห็นจะไม่ทำกัน แล้วเหตุที่จะหาผู้เขียนไม่ได้นั้นเห็นจะหาไม่ได้เสียแล้วในสมัยนี้ แล้วเหตุที่เราป้องกันการฉ้อโกงนั้นเห็นจะสำคัญยิ่งกว่าที่สมาชิกเสนอขอแก้

นายทองม้วน อัตถากร ผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม กล่าวว่า ตามประมวล ฯ บรรพ ๖ นี้จะกระทบถึงกิจการที่ได้ทำกันไปก่อนหรือไม่

พระมนูภาณวิมลศาสตร์ กรรมาธิการ กล่าวว่า ตามที่สมาชิกยังข้องใจว่ากฎหมายนี้จะมีผลย้อนหลังหรือไม่นั้น ที่จริงก็แล้วแต่เวลาที่ทำพินัยกรรม หรือถ้าพินัยกรรมได้ทำไว้ก่อนใช้ประมวลกฎหมายนี้ก็ย่อมบังคับตามกฎหมายเก่า คือถ้าทำขึ้นเมื่อใช้ประมวลกฎหมายนี้แล้ว ก็จะต้องใช้ตามประมวลกฎหมายนี้

ขุนพิเคราะห์คดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร กล่าวว่า ในมาตรานี้ที่จริงที่ท่านสมาชิกสงสัยนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควรที่จะสงสัยเลย เพราะด้วยเหตุว่า ผู้เขียน คำว่า "ผู้เขียน" .....

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ประเดี๋ยวๆ ท่านผู้ที่ถามหายสงสัยหรือยัง

นาย ทองม้วน อัตถากร ผู้แทนราษฎร จังหวัด มหาสารคาม กล่าวว่า ไม่ขัดข้องแล้ว

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า หมดสงสัยแล้วหรือ ถ้าอย่างนั้นก็เป็นอันว่าไม่ต้องอภิปราย มาตรา ๕๗ ผ่านไป มาตรา ๕๘ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๘

ไม่มีผู้ใดทักท้วง

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า มาตรา ๖๐

ขุนเสนาสัตดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวว่า ตามมาตรา ๖๐ นี้กรรมาธิการได้ตัดข้อความของร่างรัฐบาลออกแล้วยกร่างขึ้นใหม่ มีข้อความต่างกัน คือว่า มาตรา ๖๐ ฉะเพาะวรรค ๒ “การถูก ลบ เพิ่มเติมหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นซึ่งพินัยกรรมนั้น ท่านว่าไม่สมบูรณ์ ฯลฯ” นี่ร่างรัฐบาลว่าอย่างนั้น ไม่สมบูรณ์เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขอย่างเดียวกับการทำพินัยกรรมนั้นเอง แล้วนี่กรรมาธิการบอกว่า “การถูก ลบ ตกเติมหรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นในหนังสือพินัยกรรมนั้น ท่านว่าจะสมบูรณ์ต่อเมื่อผู้ทำพินัยกรรมได้ลงลายมือชื่อกำกับไว้” ในข้อนี้เป็นปัญหาเกิดขึ้น ถ้าหากคนเขียนหนังสือเป็นก็ไม่แปลกอะไร แต่ถ้าหากว่าราษฎรทั่วๆ ไปที่เขียนหนังสือไม่เป็นแล้วอาจเปิดช่องทางให้

ปลอมพินัยกรรมได้ง่าย กล่าวคือว่า ขั้นแรกนั้นพินัยกรรมมีความประสงค์อย่างหนึ่ง ที่นี้ผู้ตายๆ ครั้นตกถึงผู้รับแล้วพินัยกรรมนั้นอาจจะปลอมขึ้นได้ โดยเอาลายมือของใครแตะลงไปได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วจะไม่เปิดช่องให้โกงกันได้หรือ ขอท่านกรรมาธิการได้โปรดพิจารณาให้ถูกต้อง จะพิสูจน์กับใคร คนนั้นก็ตายไปแล้ว เอาลายมือคนตายมาพิสูจน์แล้วไม่มีพะยานรับรอง ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยเลย ขอให้แก้ไขเสียใหม่ จะแก้ไขอย่างไร

พระมนูภาณวิมลศาสตร์ กรรมาธิการ กล่าวว่า ตามที่สมาชิกเข้าใจว่าตามที่ร่างนี้เอามือผู้ตายมากดได้นั้น ที่จริงไม่ใช่ความมุ่งหมายและไม่ใช่เป็นไปตามตัวหนังสือที่เขียนไว้นี้ เพราะเหตุว่าบอกว่าให้ลงลายมือชื่อ หมายความว่าเซ็นชื่อ ดังที่เรียกกันแต่ก่อน ส่วนที่สมาชิกว่าพิมพ์มือกด นั้นกฎหมายเก่าเรียกว่าลงลายพิมพ์นิ้วมือตามมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะฉะนั้นสงสัยว่าจะเข้าใจความข้อนี้ผิดไป แล้วนอกจากนั้นมาตรา ๖๐ ตอนต้นก็ได้บังคับถึงเรื่องการทำแบบเหมือนกัน เพราะฉะนั้นมาตรา ๖๐ ทวิ นี้ก็ได้มีต่อไปว่า "พินัยกรรมซึ่งได้ทำตามแบบดังบัญญัติไว้ในมาตราก่อนนั้น ถ้าผู้ทำพินัยกรรมมิได้ลงลายมือชื่อ จะให้เสมอกับลงลายมือชื่อได้ก็แต่ด้วยลงลายพิมพ์นิ้วมือ โดยมีพะยานลงลายมือชื่อรับรองไว้ด้วยสองคนในขณะนั้น" ซึ่งมีอยู่แล้วในนี้

ชุนเสนาสัสดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวว่า ในข้อนี้หาได้ทำให้หายความข้องใจไม่ ในมาตรา ๙ ก็บอกว่า การลงลายมือชื่อหรือแกงไดหรือตรายี่ห้อ ก็เรียกว่าลงลายมือชื่อ ทีนี้หันไปถึงมาตรา ๖ ในข้อ ๑๘ แห่งกฎหมายลักษณะอาญาบอกว่า การลงลายมือชื่อแทน ลายมือชื่อแกงไดหรือถ้าลงลายพิมพ์นิ้วมือ ท่านก็ว่าเป็นจุดหมายได้ ทีนี้ตามข้อนี้กรรมาธิการบัญญัติว่าให้ผู้ที่ทำพินัยกรรมเท่านั้นลงลายมือชื่อคนเดียว มาตรา ๖๐ ทีนี้หาได้กินความถึงไม่ ถ้าจะให้ถึงก็ต้องมีคนรับรองเช่นเดียวกัน

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า สำหรับพินัยกรรมเป็นนิติกรรมพิเศษซึ่งประการแรกต้องถือหลักว่า เพื่อจะสงวนความศักดิ์สิทธิ์ เพื่อจะได้ทำพินัยกรรมโดยบริสุทธิ์ใจ ซึ่งหลักการทั้งหลายเกี่ยวกับพินัยกรรม จะทำให้เหมือนกับนิติกรรมธรรมดาไม่ได้ เช่นนิติกรรมธรรมดา เช่นหนังสือกู้ยืมจะทำตามประมวลแพ่งฯ ได้ แต่การทำพินัยกรรมนี้เป็นเรื่องโอนทรัพย์สินให้ใคร ๆ เมื่อตายแล้ว เมื่อตายแล้วก็ไม่มีเสียงจะมาพูดได้อีก เพราะฉะนั้นจึงสงวนพินัยกรรมให้ใช้ความบริสุทธิ์ใจจริง ๆ จึงได้ยกเว้นมาตรา ๙ ไว้ไม่ยอมให้ทำแกงไดหรือประทับตรา การที่ทำแกงไดขึดไว้เสียนิดเดียวก็เป็นแกงได ประทับตราก็เหมือนกันเอาตราอะไรมาประทับก็ได้ ส่วนพิมพ์นิ้วมือนั้นมีประจักษ์พยานตรวจสอบได้ว่าเป็นลายมือของใคร แล้วจะเห็นว่าในกฎหมายของเราเองก็ไม่ได้บังคับตามมาตรา ๙ เสมอ

ไป ในลักษณะตัวเงินก็ได้ห้ามไว้เหมือนกันว่าจะนำมาตรา ๙ มาบังคับมิได้ แล้วในพระราชบัญญัติพินัยกรรม พ.ศ ๒๔๗๕ ก็มีบทบัญญัติเช่นนี้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นมาตรา ๙ ใช้ทั่วๆไป แต่จะนำมาใช้ในบทสำคัญอย่างยิ่งในพินัยกรรมนี้ไม่ได้

พระสารสาสน์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการกล่าวว่า บางทีท่านผู้ที่ข้องใจเมื่อกี้นี้จะไม่ติดใจในพระราชบัญญัติพินัยกรรมที่เราใช้อยู่เวลานี้ ถ้าท่านตรวจดูพระราชบัญญัติพินัยกรรมที่เราใช้อยู่เวลานี้และเทียบกับร่างที่กรรมาธิการเสนอมา มีข้อผิดแผกอย่างไรแล้วท่านทัก บางทีท่านกรรมาธิการจะอธิบายได้ดี และข้าพเจ้าขอเรียนถามเพื่อได้รับคำยืนยันจากท่านกรรมาธิการด้วยว่า เรื่องพินัยกรรมนี้เรามีกฎหมายที่ทำกันไว้อย่างใหม่ และใช้อยู่เวลานี้ ท่านได้เอามาใส่ในประมวลทั้งหมดหรือมีการแก้ไขอย่างไรบ้าง บางทีจะทำให้สมาชิกหายข้องใจได้บ้าง

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ในเรื่องนี้ได้เป็นปัญหาที่โต้เถียงในชั้นกรรมาธิการมากมายแล้ว คือกรรมาธิการได้เอาพระราชบัญญัติพินัยกรรม พ.ศ. ๒๔๗๕ มาพิเคราะห์ดู และพิเคราะห์ถึงความมุ่งหมายการร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ระบุถึงว่าการร่างกฎหมายนั้นขึ้นก็เพื่อความสะดวกแก่ราษฎรในการทำพินัยกรรม จึงบัญญัติแบบไว้ต่างๆ เป็นต้นว่าแบบเก่าๆมีพยานสองคนเป็นพยานเท่านั้นเอง หรือมีพินัยกรรมแบบวาจา แต่เมื่อพิเคราะห์ดู

แท้จริงก็ไม่มีประโยชน์อะไรเลย ได้รับคำบอกเล่ามาว่าราษฎรไม่ค่อยนิยมจะใช้ แล้วก็มีข้อยุ่งยากซึ่งราษฎรเองก็ไม่เข้าใจว่าจะใช้อย่างไร แม้เจ้าหน้าที่อำเภอบางแห่งก็ไม่เข้าใจว่าจะใช้อย่างไร เช่น เอกสารมหาชน กรมร่างเข้าใจผิดว่าเป็นร่างเอกสารจะต้องเบิดเผยให้เราทราบ เป็นเรื่องเข้าใจผิด ที่จริงเบิดเผยแล้วก็ไม่มีใครอยากจะทำเช่นนั้น เมื่อเราทราบเช่นนี้ก็เห็นว่าจะรับบทบัญญัติพินัยกรรมทั้งหมดไม่ได้ มีบางแบบบางสิ่งบางอย่างเห็นสมควรจะตัดออก จึงคงเหลือไว้ฉะเพาะ ๓ อย่าง คือแบบที่ ๑ เรียกว่าพินัยกรรมแบบเก่าแต่ก่อนทำอย่างไรก็ทำอย่างนั้น แต่แก้ไขให้ง่ายขึ้น ไม่ต้องมีพะยานถึงห้าคนปากเปล่า แล้วอีกแบบหนึ่งพินัยกรรมทำด้วยวาจา คือมีเหตุการณ์ฉุกเฉินไม่สามารถจะฉุกนั่งได้ก็อนุญาตให้ทำพินัยกรรมด้วยวาจาได้ อีกแบบหนึ่งพินัยกรรมทำเองทั้งฉะบับ ผู้เขียนต้องเขียนเอง สามแบบนี้กรรมาธิการเข้าใจว่าเป็นการเพียงพอสำหรับความต้องการและความรู้สึกของราษฎรแล้ว นอกจากนั้นกรรมาธิการเห็นว่าจะเผื่อไปจึงได้ตัดออก แต่ได้สงวนแบบไว้ตามเดิมเป็นส่วนมาก

ร.ต.ต. บุญเถม บีตยานนท์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี กล่าวว่า มาตรา ๖๐ ทวิ นี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าดูเหมือนจะไม่จำเป็นจะต้องบัญญัติไว้ตามที่กรรมาธิการได้ใส่นี้ เพราะเหตุว่าตามข้อความ.....

ท่าการแทนประธานสภา ฯ กล่าวว่า มาตรา ๖๐ ทวิ ยังไม่ถึง

นาย ทองม้วน อัตถากร ผู้แทน ราษฎร จังหวัด มหาสารคาม กล่าวว่า ในข้อความตามมาตรา ๖๐ นี้ข้าพเจ้ายังมีข้อข้องใจอยู่...

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า ประเด็นก่อนๆ ขอให้แล้วเป็นตอนๆเถอะ สำหรับท่านขุนเสนาสัสดีท่านหมดข้อคิดใจสงสัยหรือยัง

ขุนเสนาสัสดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวว่า ตามพินัยกรรมที่ใช้อยู่เวลานี้หมายความว่าพินัยกรรมที่ทำด้วยตนเองแล้วไปถึงอำเภอ นายอำเภอถามปากคำแล้วก็เซ็นนามรับรองไว้ ถ้าหากว่าทำด้วยตนเองเป็นเช่นนั้นตามที่ข้าพเจ้าจำได้ แต่เรื่องนี้เป็นคนละเรื่อง คือหมายความว่า ถ้าชุดลบตกเติมแก้ไขเปลี่ยนแปลงแล้วให้เจ้าของพินัยกรรมลงลายมือชื่อกำกับไว้ เช่นนาย ก. ทำพินัยกรรมให้นาย ข. ค. ง. เป็นคนละส่วน แต่เผอิญอยู่แต่ ง. ข. ค. ไปอยู่ที่อื่นแล้ว เมื่อ ง. ได้รับพินัยกรรมแล้วก็ชุดลบตกเติมแล้วเอาลายมือของตนแต่ลงไป ข. ค. อาจเสียสิทธิก็ได้ ตามความเห็นของข้าพเจ้าเช่นนี้จะมีข้อบ้องกันที่ตรงไหน ท่านกรรมาธิการโปรดชี้แจง

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ถ้าท่านอ่านมาตรา ๒๐ จะเห็นได้ว่าข้อความในวรรค ๑ กับ ๒ ต่างกันมาก ในวรรค ๑ ว่าด้วยการทำพินัยกรรม วรรค ๒ เป็นเรื่องระหว่างทำพินัยกรรมนั่นเอง แต่ทีว่าเป็นเรื่องตกเติมชุดลบจะทำอย่างไร ร่างเดิมบอกว่าการชุดลบตกเติมต้องทำแบบเดียวกับพินัยกรรม คือต้องไปเอาพะยานมาลงชื่อกันใหม่ รับรองอะไรกันต่างๆ กรรมาธิการเห็นว่าเยิ่นเย้อไปมาก เพราะเหตุว่าในการทำพินัยกรรมถือว่าต้องเร่งร้อน เรา

ต้องให้ความสะดวกแก่ราษฎรโดยไม่ใช่เคร่งครัดเกินไปนัก แล้วอีกประการหนึ่งแท้ที่จริงไม่ใช่เป็นการเขียนหรือทำพินัยกรรมขึ้นใหม่ คือเป็นการแก้ไขตกเติม ไม่ใช่เป็นการเขียนขึ้นใหม่ ถ้าทำขึ้นใหม่แล้วจึงจะต้องทำอย่างพินัยกรรม ที่บัญญัติเช่นนี้ก็เพื่อให้เป็นความสะดวกแก่ราษฎร จึงให้มีการลงชื่อกำกับไว้เท่านั้น เพราะการโกงกันนั้นไม่มีกฎหมายในโลกนี้จะแก้การกันโกงได้ ถึงกฎหมายอาญาก็เหมือนกัน ทำไมคนจึงยังฆ่ากันได้ เพราะฉะนั้นเราทำได้ก็ทำเพียงเท่าที่ดีที่สุดที่จะทำได้เท่านั้น แล้วเราต้องคำนึงถึงราษฎรส่วนมากด้วย ไม่ใช่จะถือเคร่งครัดเกินไป

ทำการแทนประธานสภาฯ กล่าวว่า สำหรับเรื่องนี้แปลว่าท่านยังติดใจอยู่ กรรมาธิการก็ยังยืนยันอยู่ไม่เห็นควรอย่างอื่น เพราะฉะนั้นท่านจะขอแปรญัตติอย่างไรขอให้เสนอมา

ขุนเสนาลัดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวว่า ขอให้เป็นไปตามร่างรัฐบาล เพราะร่างรัฐบาลก็ดีแล้วเพื่อป้องกันคนโกงนั่นเอง

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า เรื่องนี้ข้าพเจ้าเคยมีส่วนอยู่ด้วย ในมาตรานี้ข้าพเจ้ารู้ดีว่าเหตุไรจึงใช้คำว่าเว้นไว้แต่จะทำตามแบบ คือมันอย่างนี้ ข้าพเจ้าเองก็เห็นอย่างท่านกรรมาธิการ ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นกรรมการชุดนั้นคือไม่จำเป็น แก้ด้วยตัวเองก็พอ เขาว่าไม่ผิด ผู้ที่ว่าไม่ผิดคือมิส

เตอร์กียอง เขาให้เหตุว่าอย่างนี้ คือเป็นสิ่งสำคัญ ต้องมีลายมือเซ็นกำกับ เพราะเหตุว่าบางทีอาจไปฆ่าตัวอะไรเข้าก็ได้ เช่นเป็นต้นว่าตัวเลขเป็นต้น อย่างเขาให้เงินหมื่นบาท ไปฆ่าเสียเหลือ ๑๐ บาทก็ได้ การฆ่าสำคัญเท่ากับการทำพินัยกรรม นายกียองจึงแนะนำว่าควรจะให้ทำตามแบบพินัยกรรม คือคนอื่นเขียนแล้วมีพะยานเซ็นสองคน เช่นนี้แล้วการแก้ก็ต้องมีพะยานเซ็นกำกับ ๒ คน ถ้าเมื่อพินัยกรรมชนิดที่เขียนด้วยตัวเองการแก้ก็ทำนองเดียวกันแล้วแต่สมาชิกจะเห็นอย่างไร เพราะว่ากรรมาธิการอธิบายมาแล้ว แต่ที่นายกียองเขาอธิบายก็บอกว่าทำให้มันเหมือนกับพินัยกรรมนั่นแหละดี เพราะการแก้ก็สำคัญเท่ากับการทำพินัยกรรมเหมือนกัน

นายเนย สุจิมา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ในมาตรา ๖๐ ตอน ๒ นี้ ข้าพเจ้าเห็นชอบด้วยกับผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ดที่กล่าวว่ากรรมาธิการไม่ควรจะเพิ่มขึ้น ข้าพเจ้ามีปัญหาในใจอย่างนี้ การทำพินัยกรรมบุคคลที่ทำพินัยกรรมนั้นเขียนหนังสือไม่เป็น ลงลายมือชื่อตามประมวลแพ่งฯ มาตรา ๙ บัญญัติว่า ถ้าหากมีพะยาน ๒ คนรับรองในขณะนั้นแล้วก็เป็นอันพังได้ เดี๋ยวนี้ผู้ทำพินัยกรรมเขาเขียนหนังสือไม่เป็น พิมพ์นิ้วมือ เมื่อมีการแก้ไขตกเติมแล้ว ถ้าหากว่าทำตามนี้แล้ว พะยาน ๒ คนนั้นข้าพเจ้าเชื่อว่าทำได้ ความเห็นของข้าพเจ้าที่ป้องกันดีที่สุดก็คือไม่ให้มีการแก้ขูดลบตกเติมอย่างใดเลยในพินัยกรรม เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นด้วยร่างรัฐบาล

เพียงนี้ว่า การขูดลบเพิ่มเติมหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นซึ่งพินัยกรรมนั้น ท่านว่าไม่สมบูรณ์ ที่กรรมาธิการขีดออกตั้งแต่เว้นแต่ถึง "นั่นเอง" นั้น ข้าพเจ้าเห็นชอบด้วย เป็นปัญหาว่าการพิมพ์นิ้วมือลงชื่อไม่เป็นแล้ว กรรมาธิการอธิบายว่ามาตรา ๖๐ ตอนท้ายนั้นจะทำพินัยกรรม ต้องลงลายมือชื่อกำกับไว้ถูกแล้ว แต่เขาเขียนไม่เป็นจะว่าอย่างไร ในการตกเติมพะยาน ๒ คนอาจปลอมได้

จันพิเคราะห์ดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร กล่าวว่า บางทีท่านสมาชิกยังข้องใจอยู่ ข้าพเจ้าเห็นว่าสมาชิกกับกรรมาธิการยังไม่ลงรอยกันในเรื่องนี้ ถ้าจะให้ลงรอยกันดี ข้าพเจ้าเห็นว่าเอาออกเสียคำเดียวจะลงรอยกันได้ เพราะในประมวลแพ่งพาณิชย์ของเราที่แก้ไขมาแล้วท่านว่า ลายมือหมายความตลอดถึงแกงไดด้วย เพราะเหตุฉะนั้น เราจึงมาฆ่าเสียในตอนที่กรรมาธิการเติมนั้น การขูดลบตกเติมหรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นในหนังสือพินัยกรรมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อผู้ทำพินัยกรรมได้ลงลายมือ เราขีดชื่อนี้ออกเสีย เพียงแต่ว่าลงลายมือกำกับไว้เท่านั้น ก็จะหมายความถึงประมวลแพ่งพาณิชย์ที่เราแก้มาแล้ว คือหมายความตลอดถึงแกงไดด้วย เพราะเหตุฉะนั้นหมายความตลอดถึงคนไม่รู้หนังสือ นอกจากนั้นจะต้องพิสูจน์อีกว่าลายมือของผู้ที่ลงแกงไดนั้นจะสมบูรณ์เมื่อไร นั่นเป็นข้อวินิจฉัย ข้าพเจ้าเห็นว่าขีด "ชื่อ" ออกคำเดียว สมาชิกก็เห็นจะพอใจกระมัง เพราะเราได้แก้มาแล้วในกฎหมายแพ่งพาณิชย์

พระสารสาสน์ประพันธ์ รัฐมนตรี ว่า การ กระทรวง ธรรมการ กล่าวว่า มาตรานี้เป็นมาตราที่สำคัญที่สุดเป็นชีวิตของพินัยกรรม เรา อย่าลืมว่าในเรื่องทำนิติกรรมนั้น แม้แต่นิติกรรมธรรมดาเราก็แยก เป็นนิติกรรมที่มีแบบและที่ไม่มีแบบ หลักธรรมดาของเรื่องมีว่าเรื่อง ใดที่ไม่มีกฎหมายบังคับโดยฉะเพาะ เราไม่ต้องทำตามแบบ ทำอย่าง ไรก็ได้ ขอให้มีเจตนาที่แท้จริงได้แสดงออกมาครบถ้วนบริบูรณ์ แต่ ถ้าเรื่องใดที่มีแบบแล้วตามหลัก แม้แต่คนที่ไม่รู้กฎหมายก็เห็นจะพึง กันเข้าใจว่าเรื่องที่ไม่มีแบบว่าให้ทำอย่างนั้นอย่างนั้น หากจะทำเป็น อย่างอื่นก็ไม่ใช่เรื่องทำตามแบบ เมื่อมีแบบว่าจะทำได้ต่อเมื่อทำด้วยวิธี การมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งจะต้องปฏิบัติด้วยวิธีนี้ เมื่อเราได้ทำไปแล้วด้วย วิธีนั้น ๆ ก็เป็นนิติกรรมที่สมบูรณ์ตามนั้น ถ้าเมื่อทำลงไปแล้วจะไป แก้ไขอย่างอื่นออกไปอีกความสมบูรณ์จะเกิดได้อย่างไร เพราะเหตุ ว่านอกเหนือผิดแปลกออกไปก็ไม่ใช่ตามแบบ เรื่องเป็นอย่างนี้ เมื่อ เราต้องการตามแบบ ทำลงไปแล้วจะไปเปลี่ยนแปลงแก้ไขมันเข้า ต้องตามแบบ โดยฉะเพาะอย่างยิ่งในเรื่องพินัยกรรมซึ่งเป็นของศักดิ์ สิทธิเป็นของพิเศษ เป็นนิติกรรม ไม่เหมือนนิติกรรมแบบธรรมดา เสียด้วยซ้ำดังที่ท่านกรรมาธิการว่ามาแล้ว เพราะฉะนั้นถ้าเราเขียน ลงไปว่า ๑–๒–๓–๔ ตามแบบแล้ว เราจะแก้เลข ๔ เป็นเลข ๘ มันจะ ได้ตามแบบอย่างไร เว้นไว้แต่เราจะเขียนเลข ๘ นั้นให้เป็นไปทำนอง

เดียวกันนี้นกระไดตั้งแต่ขั้นต้นเข้ามาในแบบด้วย ข้าพเจ้าเชื่อว่าท่านกรรมาธิการเมื่อได้เห็นถอยคำและเหตุผลของเรื่องอย่างนี้แล้ว ก็คงยอมให้เป็นไปตามร่างเดิมซึ่งจะเป็นการรักษาต่อความศักดิ์สิทธิ์ของแบบและแบบพิเศษที่ประมวลกฎหมายนี้สร้างขึ้น

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมาธิการ กล่าวว่า ปัญหาเรื่องแบบนี้ เท่าที่ได้ยินท่านรัฐมนตรีกล่าวเมื่อกี้ ที่นายกียองหักว่าเรื่องแบบนี้ทำอย่างไรก็ต้องทำอย่างนั้น แท้ที่จริงนั้นเป็นหลักในทางทฤษฎี เป็นหลักในทางธรรมของกฎหมาย ที่จริงกฎหมายเราร่างขึ้นใช้ ไม่ใช่ตามหลักเกณฑ์อะไร ขอให้อยู่ในแนวทางที่จะบังคับได้ เอากันแบบกฎหมายนี้คืออะไรเล่า เราเขียนไว้ ๑, ๒, ๓, ๔ เราก็บังคับเท่านั้น ที่มันไม่ถึง ๔ มันเพียง ๒ ก็ต้องเท่านั้น ที่ต้องระลึกให้ดีว่าเราจะดีตามแบบเคร่งครัดหรือจะให้ความสะดวกแก่ราษฎร ถ้าจะทำตามแบบก็จะต้องเรียกพยานและมีการเซ็นชื่ออีก ถ้าหากว่าบังคับให้ชัดอย่างแบบพินัยกรรม์ จะต้องไปเรียกพยานมาอีกในเมื่อต้องการจะตกเติม ข้อที่ตกเติมเช่นตกสระอะไปคำเดียวก็ต้องไปเรียกพยานมา บางทีก็หาไม่พบ ไม่ใช่จะเป็นการทำลายความศักดิ์สิทธิของพินัยกรรม์ว่าเป็นคุณความศักดิ์สิทธิ์ว่าทำได้แค่นั้น แต่ถ้าจะทำควรแก้ไขตกเติมในหนังสือพินัยกรรม์เท่านี้ก็พอแล้ว อยู่ที่ข้อกฎหมายต่างหาก ส่วนที่สมาชิกข้องใจว่าการแก้ไขเท่านี้ ถ้าลงลายมือเฉย ๆ จะทำได้เท่านี้ นี่ก็ทำไม่ได้ ต้องดูตามมาตรา ๒๐ ทวิ ๆ บอกว่า พินัยกรรม์ซึ่งได้ทำตามแบบดังบัญญัติไว้ในมาตราก่อนนั้น ถ้า

ผู้ทำพินัยกรรมมิได้ลงลายชื่อ จะให้เสมอกับลงลายมือชื่อได้ก็แต่ด้วยลงลายพิมพ์นิ้วมือ โดยมีพะยานลงลายมือชื่อรับรองไว้ด้วย ๒ คน ในขณะนั้น เพียงแต่กดลายพิมพ์นิ้วก็เป็นอันใช้ไม่ได้ มาตรา ๖๐ ทวิ จึงต้องประกอบกันไป กฎหมายไม่มีบอกว่าแบบจะต้องเป็นอย่างไร เช่นประกาศรัชกาลที่ ๕ เรื่องประกาศว่าด้วยฤกษ์กำหนดเรื่องกรรมธรรมต่างๆก็เป็นกฎหมายเขียนไว้ฉะเพาะเรื่องฉะเพาะราย ก็ทำไมกฎหมายพินัยกรรมจะเขียนไว้เท่านี้ไม่ได้หรือ เราเขียนไว้เท่าไรก็เท่านั้น ไม่ต้องไปเดินตามหลัก ทฤษฎีอะไร โดยฉะเพาะอย่างยิ่งจะต้องคิดถึงความสะดวกของราษฎรเป็นอย่างสำคัญ

ท่าการแทนประธานสภา ฯ กล่าวว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ และยืดยาวมากเวลานี้ก็หมดเวลาแล้ว คิดว่าเอาไว้วันหลัง ตกลงกันเสร็จวันนี้ไม่ได้แน่

พระสารสาสน์ประพันธ์ รัฐมนตรี ว่า การ กระทรวง ธรรมการ กล่าวว่า ขอประทานโทษ ที่ทำให้ท่านทั้งหลายต้องนั่งไปอีกสัก ๓ นาที เอาตัวอย่างอย่างนี้ก็แล้วกันง่าย ๆ พระสารสาสน์ประพันธ์ทำพินัยกรรมยกให้นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ ห้าหมื่นบาท เสร็จแล้ว ว่ากันเรียบร้อยที่เดียว เอาเป็นตกลงตามแบบที่กฎหมายเขียนไว้ให้แบบครั้งแรก ที่นี้เผอิญ คนที่เขียนว่าพระสารสาสน์ประพันธ์ลายเขียนเป็นว่าเอาตัว ศ. สกด ด.ร. การันต์ แล้วก็ห้าหมื่นบาท เผอิญบาทลายเป็น ด. สกด เขียนตกแก้ตามแบบครั้งที่สองซึ่งกฎหมายนี้ให้ ให้เป็นพระสารสาสน์ประพันธ์เท่าที่เขียนตามราชทินนามเดิมที่

ข้าพเจ้าได้ ไม่เป็นไรไม่เดือดร้อน ข้าพเจ้าจะเขียนสกดด้วย ต. ต. อะไรไม่ปลาดเลย เพราะอย่างไรเขาก็รู้ว่าพระสารสาส์นประพันธ์คือคนนั้น คำว่าบาทเหมือนกัน จะเขียนว่าบาดใจ บาดคอบาด อะไรก็บาดเข้าไปเถอะ มันเป็นพระสารสาส์นประพันธ์อยู่นั่นเอง แต่ถ้ามากกว่าให้นายทองอยู่ๆ ๕ ตังค์ หรือ ๕ บาท หรือ ๕ ล้านบาท แล้วแบบของกฎหมายที่เขียนนี้คุ้มได้หรือไม่

เลิกประชุมเวลา ๑๘.๕๘ นาฬิกา

มงคล รัตนวิจิตร
ทองอินทร์ ภูริพัฒน์
หลวงนรินทร
กิมเส็ง สินธุเสก
สวัสดิ์ ยูวะเวส
พระไพศาลเวชกรรม
เลี่ยง ไชยกาล

ตรวจแล้ว ๒๕/๑/๗๘

นายปพาพ บุญ-หลง
ประเสริฐ บัทมะสุคนธ์
ประสิทธิ์ ศรีสุชาต
บุญช่วย สุคนธมัต
อำพัน อัมรานนท์
วิจิน สัจจะเวทะ
ถิน จุฑะรพ
เลี่ยงฮ้อ ศรีสุชาต

ผู้จดรายงานการประชุม

พ.อ. ประจนปัจจนึก
รองประธานคนที่ ๒ (ลงนามแทน)

คหกรรมบดี
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พิมพ์ที่กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร